

ŽELEZAR

JESENICE, 17. JULIJA 1986

ŠTEVILKA 28—29 • XXXV

NAŠ KOVINAR, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik ŽELEZARJA začel izhajati 26. januarja 1937. ŽELEZAR izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirnajstrednik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Mile Grnovič, tehnični urednik — novinar Dare Bradaskja, lektorica — novinarka Veronika Osredkar, novinar — fotoreporter Borut Grce, administracija — Marija Lužnik in Mira Keserović. Naslov: Uredništvo Železarja, SOZD SZ — Železarna Jesenice. Stevilke internih telefonov: urednik 26-18, novinarji 26-19, 25-19, administracija 26-21. Stavek in tehnično oblikovanje TK Gorenjski tisk Kranj, tisk ZP Ljudska pravica Ljubljana.

V torek, 22. julija, bo minilo že petinštirideset let, odkar so odjeknili v Sloveniji prvi partizanski strel in naznanili okupatorju, da nismo se uklonili. Ti prvi strel so bili znak vstaje slovenskega naroda, poziv na neizprosno boj za svobodo, boj na življenje in smrt. Vsi pravično misleči in narodnostno zavedni Slovenci so se s temi prvimi strelom zdramili iz prvotne otrplosti, dvignili glave in se pripravili na dolgo trajno neustavljivo bitko, trdno verujoči v končno zmago — v svobodo. Vsakdo, razen izjem, je sodeloval po svojih močeh in prispeval svoj delež v tej skupni, strahotni bitki za osvoboditev in nadaljnji obstoj našega naroda. Borba je bila dolgotrajna in krvava. Mnogi, premnogi so žrtvovali svoja življenja, izkrcavali v borbi ali pomrli od lakote in mučenj v izgnanstvu. Vendar vsa ta strahotna trpljenja, mučenja in umiranja niso mogla zatreti volje po življenju, po srečnejši prihodnosti, po svobodi. Ta volja, ta neuklonljiva želja po osvoboditvi, je dajala ljudem moč in pogum, da so zaupali svojim močem, trdno prepričani v dokončno zmago. Želja po svobodi, zavesti o svoji samobitnosti in trdna vera v zmago, je bila močnejša od smrti.

To kar se je dogajalo v tistih usodnih dneh pri nas na Slovenskem, se je dogajalo širom naše današnje domovine, širom naše današnje samoupravne, socialistične federativne Jugoslavije. Drug za drugim so se naši narodi dvignili v neizprosno boj. Vključili so drug drugemu pogum, da vztraja v tem boju tudi za ceno življenja svojih najboljših sinov in hčera. Prvotni plamenček vstaje se je razplamtel v nepogasljen požar, se zvil v en sam svetel plamen, ki je združil v tej neenaki borbi z mnogo močnejšim sovražnikom, vse naše narode in narodnosti v bratsko skupnost iz katere je nastala naša današnja državna tvorba, Socialistična federativna republika Jugoslavija.

Te uvodne misli sem zapisal zato, da bi se ob prazniku Dneva vstaje močnejše spomnili naše polpreteklosti, še bolj zavedli korenin iz katerih je naša skupnost jugoslovanskih narodov in narodnosti nastala.

Danes po teh štirih desetletjih, se nekateri premalo zavedajo, da so le te naše skupne korenine, ki so vzniknile pred petinštiridesetimi leti, v silnem viharju narodnoosvobodilne borbe med drugo svetovno vojno sposobne obdržati današnje močno jugoslovansko drevo tudi v najhujšem viharju. Le združeni skupaj nekaj pomenimo, vsak narod posamič pa kaj malo. Izruvala in polomila bi ga že močnejša sapa. Ob tem spoznanju je povsem nerazumljivo, da se porajajo v posameznih primerih tudi nestrpnosti, nekakšne zavisti ali podtikanja in vodijo tudi do pojavov nacionalizma.

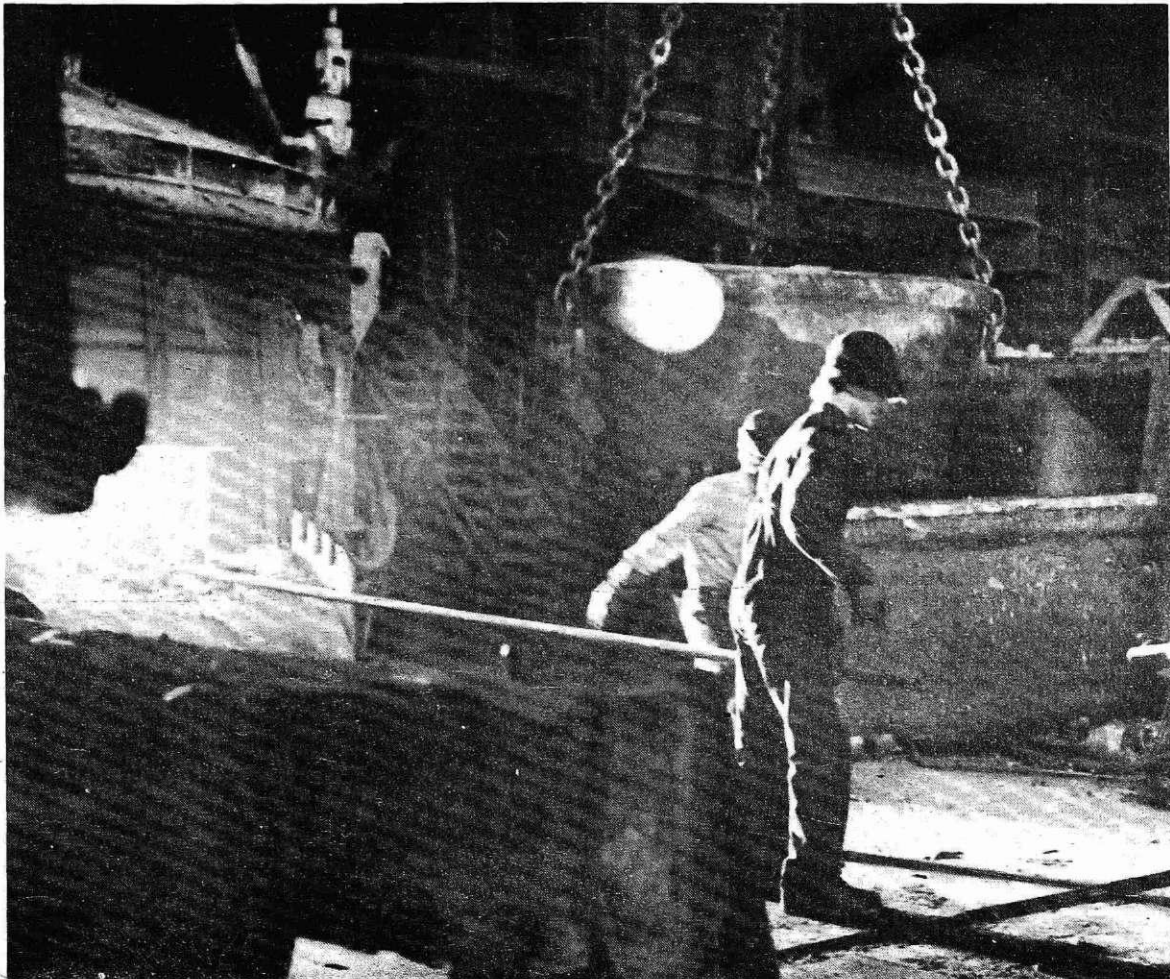
K dnevu vstaje

Le komu je to v korist? Od tega ima tako posameznik kot skupnost samo škodo. Kam je zašla, v preteklih, z obiljem obdarovanih letih, naša zavest? Menim, da nas je preteklo izobilje, ko smo trošili več kot ustvarjali, uspavalo v blagodejen sen in nam otopelo zavest, da »življenje ni praznik, temveč le delovni dan«.

Sedaj, ko so se gospodarske razmere poslabšale, zaostrele tako v svetu kot pri nas, se s tem kar nočemo sprijazniti in doumeti, da je v teh razmerah naše blagostanje odvisno le od nas, od našega dela, naše iznajdljivosti in naših moči. Današnja gospodarska kriza, če jo lahko tako imenujemo, ni posledica le zaostrenih gospodarskih razmer v svetu, temveč predvsem kriza naše zavesti in naše volje, da se upremo neugodnim gibanjem, jih s svojo voljo in lastnimi močmi premagamo in izboljšamo. Nihče nam pri tem ne bo pomagal, če si ne bomo pomagali sami. Imamo Dolgoročni program gospodarske stabilizacije, pogosto se sklicujemo nanj, vendar ga prepočasno uresničujemo. Vsakdo se z njim strinja, vsakdo želi, da bi ga hitreje uresničevali, toda, ko bi ga moral tudi sam, takrat se nihče ni pripravljen ničesar odpovedati. Pravice in privilegije, pridobljene ob boljših razmerah v preteklosti vsakdo uporno brani in pri njih vztraja. Tako se seveda razmere ne spreminjajo, ne izboljšujejo, temveč se slabšajo. Saj je vendar vsakomur razumljivo, da z enako miselnostjo, enakim obnašanjem, enakim odnosom do stvari in enako zavestjo, ki nas je privedla v sedanje, neugodne gospodarske razmere, v krizo, nas enako ponašanje ne more pripeljati tudi iz nje. Če ne bomo spremenili našega odnosa, naše zavesti, potem se bodo razmere še nadalje slabšale in kriza bo vse večja. Zatorej — ni gospodarska kriza na prvem mestu, temveč kriza naše zavesti. Ta je v tem času večja od ekonomske in predvsem bi morali najprej odpraviti njo. Za to niso potrebne nobene investicije, zato ni treba denarja, temveč pogluben razmislek, objektivnejše gledanje na stvari, odreči se je treba vztrajanju vsakogar pri svojem, potreben je dialog, strpnost, usklajevanje. Odreči se je treba neobjektivnemu kritiziranju in ob vsaki kritiki nakazati tudi boljše rešitve. Nepravilno in nesprejemljivo je kritizirati vse vprek, da je vse slabo, pri tem pa ne pokazati kaj bi bilo bolje in svoje mnenje tudi preveriti v strpnem dialogu z drugimi. Prava kritika, preverjena v dialogu z drugimi, nam je potrebna, kot je pred nedavnim dejal predsednik CK ZKS Milan Kučan: »Tako kot kruh«. To naj nam bo vodilo pri našem delu, pri krepitvi samozaupanja in krepitvi naše zavesti, da smo sposobni z lastnimi močmi premagovati tudi hujše krize od sedanje. Dokaz, za to nam je več kot štiridesetletno ustvarjalno delo z mnogimi uspehi. Pričnimo takoj z odpravljanjem krize iz naše skupne zavesti. Za to nam ni treba nobenih kreditov, nobenih materialnih osnov, za to nam je treba le poštena misel, zmrnost v zahtevah, medsebojna strpnost in tovariški dialog. Velja za vse, za vse naše delovne ljudi in občane, za vse nas ne glede na to, kakšen svetovni nazor ima kdo, ne glede na to, ali je veren ali neverujoč, vseeno kakšno vrsto dela opravlja. Za vse naše ljudi je po Ustavi mesto v naši najširši družbeni organizaciji v široki fronti SZDL. Tu so neizčrpane možnosti za usklajevanje interesov, za izmenjavo miselnosti in najširša možnost za tovariški ustvarjalni dialog. Želim, da bi bili pri teh skupnih naporih čim uspešnejši.

S temi željami čestitam vsem našim delovnim ljudem in občanom »prazniku dneva vstaje«.

predsednik OK SZDL Jesenice
Alojz Kalan

Pri elektro peči ASEA (foto: I. Kučina)

ASEA obnovljena v rekordnem času

Kot je bilo napisano že v eni preteklih števil Železarja, je prišlo v nedeljo, 29. junija, nekaj po sedmi uri zjutraj do razlitja žilindre pred kontrolno regulacijskim centrom elektro peči ASEA, pri čemer je povsem pogorela regulacijska oprema z omarami in kabelska povezava med pečjo in omarami.

Kdor se je takrat znašel na pogorišču, si je le težka predstavljal, kako bo mogoče naprave v čimkrajšem času obnoviti. Uničena je bila uvožena oprema, ki jo po dveh desetletjih tudi inozemski dobavitelj ne proizvaja več. Pogorelo je več sto kablov, ki jih je na našem tržišču moč dobiti le s težavo. Kljub vsem težavam je v elektro peči ASEA proti koncu dopoldanske dneve v sredo, 9. julija ponovno zabobnelo, kar je najbolje poplačalo trud delavcem, ki so se složno, tudi po 20 ur na dan trudili, da bi ne glede na praznike in proste dneve čim hitreje zagotovili jeklarjem normalno proizvodnjo.

Že v nedeljo je bila imenovana operativna skupina, ki je vodila in nadzorovala dela na popravilu, hkrati se je pričelo odstranjevanje stare opreme.

V ponedeljek, 30. junija so bili določeni izvajalci posameznih del: ELIM je počistil kabelski kanal in pogorele kable do potrošnih mest, sodelavci iz Remontnih delavnic — GRD pa so na novo uredili in prepleksali prostore.

V ELMONT Bled so pričeli z izdelavo ohišij novih regulirnih omar.

Delovna skupina iz RTA in področnega vzdrževanja ter nabave je pregledovala dokumentacijo in sproti določala ustrezne elemente za zamenjavo švedske opreme.

V torek dopoldne se je pričel lov za nabavo potrebne opreme, ki je bila sproti dostavljena na Bled, da so delavci ELMONT lahko pričeli v sodelovanju z našimi strokovnjaki z izdelavo izrezov v omarah in z vgradnjo elementov. Nekaj opreme je bilo obnovljeno v reparaturni delavnici RTA, nekaj stikal pa celo na novo izdelanih, ker jih ni bilo na tržišču. Pri dobavi opreme zasluži vse priznanje za izredno sodelovanje ISKRA Otoče.

INSTALATERJI so pričeli z obnovo cevovodov medijev, ELIM pa je dokazal, kaj zmore dobra ekipa elek-

tro instalaterjev pri polaganju in priklopljanju novih kablov.

Glede obnove krmilnih omar se je strokovna skupina, ki se je sestajala vsak dan, dogovorila za selektivni pristop, tako da se najprej kompletirata omara K 1 in pult K 2 za zagotovitev najnujnejših funkcij obratovanja peči, vzporedno pa se z enodnevnim zaostankom izdelata še omara K za regulacijo induktivnega mešalca taline.

RTA je s svojo projektivno skupino sproti prilagajal tehnično dokumentacijo.

V soboto, 5. julija popoldne, je bil v dogovorjenem roku dobavljen iz ELMONTA pult K 2, v nedeljo omara K 1, tako da se je lahko pričelo s priklopljanjem kabelske povezave za posamezne agregate peči. Na sponke je bilo priključenih skoraj deset tisoč žic.

Od ponedeljka, 7. julija, pa do zagona je potekalo testiranje. Največji delež so opravili delavci vodstva VZDRŽEVANJA JEKLARNE in REMONTNIH DELAVNIC — RTA v sodelovanju z izvajalci instalacije in opreme.

Vzporedno z deli na regulaciji same peči pa so delavci iz RTA in ELMONTA sodelovali pri obnovi pogorele kabelske povezave in regulaciji za odpraševalno napravo in induktivni mešalec.

V tem času so delavci REMONTNIH DELAVNIC izdelali še ostalo opremo za topilčev prostor in obnovili plošče pred pečjo. Delavci ELMONTA so popravili odtok vode pri vodohlajenem oboku.

Prvi zagon peči je v smislu ročne in avtomatskega delovanja dobro uspel. Po prvih urah obratovanja pa se je pojavilo še nekaj manjših motenj, ki so bile do četrta, 10. julija, v celoti odpravljene.

V času popravila peči tudi jeklarji niso stali križem rok, saj so uspeli z dobrim delom EP Lectromelt nadoknaditi tudi del izpadlega kvalitetne-

ga programa iz ASEA peči, z zagonom dodatne peči v martinarni pa so še nekoliko zmanjšali količinski izpad proizvodnje jekla.

Namenoma ne bom navajal zaslug posameznikov, saj se je vsakdo ne glede na organizacijsko pripadnost v celoti vključil v dosego skupnega cilja.

Vsem sodelujočim v tej enkratni pomembni akciji gre priznanje za delo skoraj brez počitka, za prečute noči in praznike, za izjemno solidarnost in tovarištvo, visok nivo delovne zavesti in nenazadnje za zaupanje v lastne ustvarjalne sile in strokovnost.

Vinko Rotar

SPET SLABA ODPREMA

Do 14. julija smo po podatkih statistične službe izdelali 52.297,9 ton skupne proizvodnje. Družbeni plan dosegamo 97,3 odstotno, precej nižji operativni program pa presegamo za 9,9 odstotka. Program skupne proizvodnje presega TOZD: Plavž, Jeklarna, Livarna, Valjarna bluming-štel, Valjarna debele pločevine, Žičarna, Profilarna, Jeklovlek, Elektrode in Želbjarna.

V TOZD Plavž so izdelali 5.519,5 ton grodlja. Družbeni plan izpolnjujejo s 86,1 odstotka, zelo zmanjšan operativni program pa presegajo za 88,8 odstotkov.

V TOZD Jeklarna so vliili 17.237 ton jekla in izpolnjujejo družbeni plan s 98,5 odstotka, nekoliko nižji operativni program pa presegajo za 4,5 odstotka.

V desetih odpremnih dneh smo prodali 12.109,6 ton gotovih izdelkov in storitev, kar je 85,4 odstotka družbenega plana in 86,6 odstotka operativnega programa. Plan prodaje izpolnjujejo le TOZD Valjarna debele pločevine, Žičarna in Profilarna.

PLANIRANJE, SPREMLJANJE IN KONTROLA PROIZVODNJE IN NAROČIL

Na informativnih sestankih o novi organizacijski zgradbi Železarne Jesenice je obravnavala v glavnem potekala ob vprašanju: »ali nova organizacija lahko zagotovi boljši poslovni uspeh?«. V svetu je znano, da je organiziranje razmeroma poceni in učinkovito sredstvo za izboljšanje poslovanja. V naši praksi bodo morali ob reorganizaciji prevladati ekonomski razlogi. Uspešnost gospodarjenja v TOZD ne sme biti odvisna od dobre volje in osebne zavesti oziroma pripravljenosti ljudi. Motivacija je lahko edino nagrajevanje po rezultatih dela na podlagi uspešnosti poslovanja.

Tudi znotraj TOZD je treba ustvariti pogoje, v katerih bodo tudi slabi gospodarji prisiljeni poslovati dobro, ne pa prepušteni dobri, da lahko še oni postanejo slabi. To pomeni, da sama formalna sprememba organizacije še ne zagotavlja boljšega poslovnega uspeha. Le spremembe v vedenju in ravnanju nas vseh lahko Železarno Jesenice s pomočjo nove organizacije spravi iz precejšnjih težav.

Predlog organizacijske zgradbe Železarne Jesenice predvideva tudi obvladovanje in krmiljenje proizvodnih procesov. Za to področje naj bi bil odgovoren podpredsednik poslovnega odbora za proizvodnjo.

Osnovna naloga podpredsednika za proizvodnjo je koordinacija oziroma vodenje celotne proizvodnje. V sedanji organiziranosti bi njegovo področje obsegalo štirinajst temeljnih organizacij, po novem predlogu pa le tri. V tuji literaturi in praksi je znano, da vodilna oseba lahko uspešno komunicira oziroma koordinira od treh do petih oseb. Zamislimo si naš poslovodni kolegij, kjer je navzočih od 35 do 40 oseb, ki naj bi med drugim koordinirali tudi proizvodnjo. Večina strokovnjakov trdi, da je tak način koordinacije nemogoč in že vnaprej obsojen na neuspeh. Celotna proizvodnja naj bi bila v novi organizaciji razdeljena na TOZD Talilnice, TOZD Ploščati program in TOZD Okrogli program. Odgovorni za te programe naj bi bili: direktor TOZD Talilnic, direktor TOZD Ploščati program in direktor TOZD Okrogli program. Znotraj navedenih TOZD bi delitev potekala po obratih. Nekatere funkcije bi se izvajale v obratih in TOZD. Nekatere funkcije skupnega pomena pa se bodo za posamezne TOZD izvajale v sektorjih oziroma v DS skupnih služb. Povezava sektorjev s TOZD je matricna.

Upravljanje je odločanje o ciljih, politiki, strategijah s kriterijem dohodka. Rezultati upravljanja se kažejo v realizaciji plana, bilancah uspeha in premoženja.

Res je, da je podrobno poznavanje proizvodnih in drugih problemov vezano na manjše enote ali celo na delovno mesto. Vendar tu ne gre več za upravljanje, temveč za izvajanje operativnih načrtov. Gre za razmejitve med samoupravljanjem in izvajanjem že sprejetih proizvodnih načrtov, ostre razmejitve sploh ni, saj gre pri obeh za odločanje o celotnem poslovanju. Upravljanje mora postati

ti odločanje o bistvenih zadevah, npr. dolgoročni in srednjeročni razvojni načrti, letni gospodarski načrti itd. Izvajanje teh načrtov pa mora biti delo strokovnjakov, kar pomeni, da mora biti edini kriterij strokovnost in usposobljenost izvajalcev, ki morajo biti za to primerno motivirani. Za uspešno vodenje in koordiniranje proizvodnje je nujno potrebna dobra organizacija. Znano pa je, da si danes ne moremo zamisliti dobre organizacije brez informatike, ki prevzema planske podatke ter jih primerja z dejanskimi in na ta način ustvarja pogoje za uspešno vodenje proizvodnje in celotnega poslovanja.

Vodenje proizvodnje lahko definiramo kot planiranje, spremljanje in kontrolo proizvodnje in naročil. Podpredsednik poslovnega odbora, zadolžen za proizvodnjo, naj bi imel nalogo koordinacije celotne proizvodnje. Zaradi velikega obsega tega dela pa je potrebna za to delo posebna organizacijska enota. Naš poslovni projekt za vodenje proizvodnje predvideva CENTRALNO PRIPRAVO PROIZVODNJE, ki naj bi imela bistveno drugače naloge in pooblastila pri operativnem planiranju proizvodnje kot jo ima današnji oddelek za operativno planiranje proizvodnje. Variantni predlog predvideva, da bi tudi oddelek za ekonomske analize in plan združili v naloge centralne priprave proizvodnje. Na ta način bi dosegli povezanost operativnega proizvodnega planiranja s letnim planiranjem, predvsem pa ekonomsko utemeljenost proizvodnje posameznih izdelkov in programa v celoti. Celotna priprava proizvodnje je sestavni del poslovnega računalniškega projekta, ki vsebuje uvedbo informacijskega sistema planiranja, spremljanja in kontrole proizvodnje in naročil. V TOZD oziroma predvidenih obratih še vedno ostanejo naloge programiranja in terminiranja po strojih oziroma proizvodnih agregatih. V tako povezanem tehnološkem procesu kot je v Železarni, je neizvedljivo, da vsaka TOZD programira proizvodnjo zase.

Ker nimamo urejenih dohodkovnih odnosov med TOZD, dohodek ni motiv za boljše gospodarjenje. Dokaz za to so prizadevanja za nizke plane proizvodnje, za večji normativ zaposlenih, za večje osebne dohodke brez osnov v znižanju stroškov proizvodnje in povečanju produktivnosti. Mesečni operativni plani naj

ne bi več sprejemali samoupravnih organov v TOZD. Mesečne in tedenske operativne plane lahko uspešno oblikuje samo centralna priprava proizvodnje v sodelovanju z vodstvi TOZD. Centralna priprava proizvodnje mora imeti celoten pregled nad stanjem naročil, zalogami surovin in polproizvodov, stanjem in zasedenostjo kapacitet in doseganjem večjega dohodka v celoti. Naloge centralne priprave proizvodnje v informacijskem sistemu so v glavnem naslednje:

tabela

Iz navedenega je vidno, da so naloge zelo zapletene in obsežne in da jih brez pomoči računalnika in ustreznega informacijskega sistema ni mogoče izvesti. Poleg tega so za izvajanje teh nalog potrebni ustrezno usposobljeni strokovni kadri in ustrezni skupni prostori, ki jih ta trenutek ni na razpolago. V večini delovnih organizacij doma in v tujini se centralna priprava proizvodnje deli v tehnološko in operativno pripravo proizvodnje. Za procesno proizvodnjo je značilno, da že pri odločitvi oz. izbiri tehnološkega procesa bolj ali manj natančno določimo proizvodne naprave in stroje. Tehnološka priprava proizvodnje v tem primeru nima bistvenega pomena, ker je tehnologija bolj ali manj določena. Potrebna je le dobra kontrola izvajanja tehnoloških predpisov, za kar so zadolženi tehnologi v TOZD. Le ob uvedbi novih naprav in uvedbi novih tehnologij so potrebni večji napori tehnologov v TOZD in RO. V nekaterih finalnih TOZD imamo zaradi specifičnosti proizvodnje tudi pri nas tehnološko pripravo proizvodnje, ki pa ni nujno, da je centralizirana. Če razumemo pomen in vlogo centralnega vodenja proizvodnje, nam takoj postane jasno, kaj smo storili leta 1974, ko smo ukinili centralno pripravo dela in leta 1977, ko smo operativno planiranje proizvodnje razdelili v 14 proizvodnih TOZD, oddelek za operativno planiranje proizvodnje pa je dobil le omejene naloge v zvezi z razdeljevanjem in naročanjem vložka med TOZD. Naročila dobivajo iz prodaje direktno v TOZD. Na osnovi naročil finalni TOZD naročajo vložek v obratni smeri kot gre tehnološka pot. Oddelek za operativno planiranje proizvodnje nima celotnega pregleda nad stanjem naročil iz prodaje.

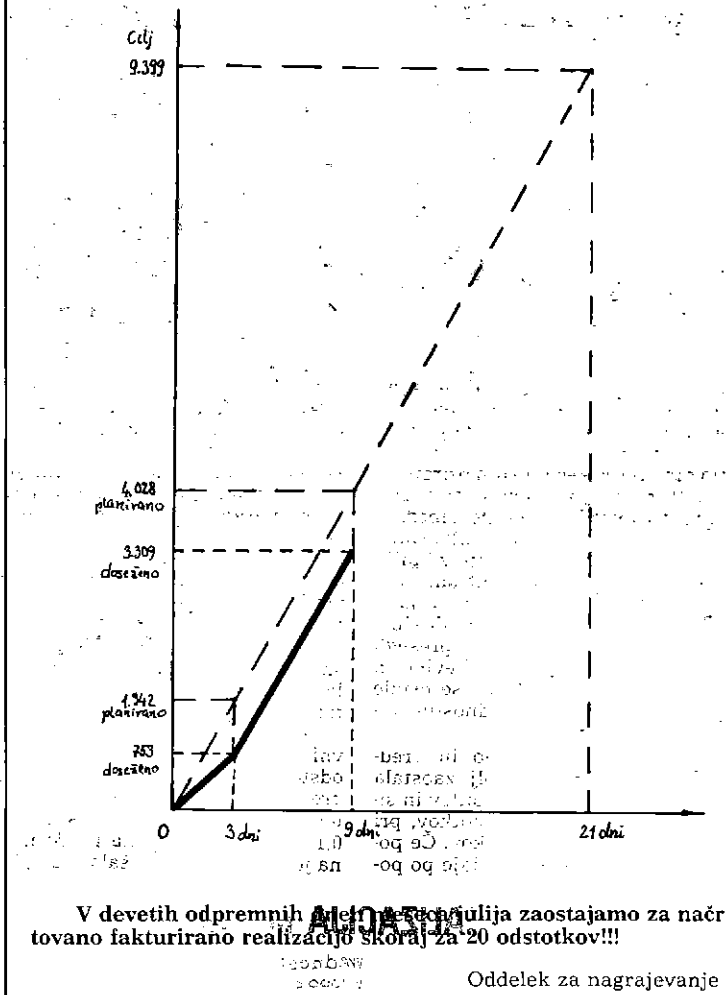
Posebnost naše železarne je izredna razdrobljenost naročil in pozicij. O standardizaciji naših izdelkov govorimo šele zadnji dve leti. Kot primer lahko navedemo program valjanja dimenzij 23 - 32 mm na tretji žili Valjarne žice za Jeklovlek, ko je bilo za 2.005 ton proizvodnje predvideno v vseh desetih dimenzijah 33 raznih kvalitet.

Za izpolnitev celotnega programa valjanja bi morali oditi 66 šarž skupne teže okoli 3.800 ton, kar bi bilo približno 1.200 ton več, kot bi dejansko rabili. Kakšen je končni rezultat, ob upoštevanju zgrešenih šarž in drugih napak v proizvodnem procesu do končne odpreme, si lahko samo mislimo. Primer navajam, da si lahko predstavljamo, kako lahko kvaliteta planiranja in programiranja proizvodnje vpliva na stroške proizvodnje in celotni uspeh poslovanja. Računalniško podprto krmiljenje proizvodnje in procesov nam v tem primeru lahko precej pomagata iz zagate. Če pa bi rešili še problem standardnih izdelkov, bi bil rezultat še boljši.

Organizacijski pomen centralizacije vodenja proizvodnje na treh nivojih: podpredsednik za proizvodnjo in centralna priprava proizvodnje, temeljne organizacije, obrati, je v povezovanju proizvodnih TOZD v celoto. Čim manjša bo razdrobljenost proizvodnih TOZD, lažje bo povezovalje v dohodkovne enote. Večja je delitev dela, več je treba naprav za povezovalje v celoto. Uporaba računalnika, linearnega programiranja in operacijskih raziskav omogoča uspešno odločanje in osvobaja podpredsednika za proizvodnjo in centralno pripravo proizvodnje vseh tistih del, ki jih lahko hitreje in kvalitetno opravi računalnik.

Zato trdim, da v Železarni razvoju informatike posvečamo premalo pozornosti. Tone Strajnar

doseganje skupnega cilja poslovanja

PREGLED ODSOTNOSTI ZA JUNIJ IN PRVO POLLETJE

TOZD/DS	bolov. %	dopust. %	ost. ods. %	SKUPAJ %	bolov. %	dopust. %	ost. ods. %	SKUPAJ %
PLAVŽ	6.90	10.13	1.06	18.09	7.07	7.86	0.55	15.48
JEKLARNA	5.49	7.98	1.00	14.47	5.13	7.96	0.86	13.95
LIVARNA	5.99	8.43	0.92	15.34	4.76	8.60	0.63	14.01
VALJ.BL.ŠT.	6.80	8.63	1.22	16.65	5.05	8.81	0.92	14.78
VALJ.ŽICE	5.66	6.23	1.22	13.11	4.70	8.42	0.96	14.08
VALJ.DEB.PE.	4.40	8.52	2.41	15.33	4.35	7.11	1.09	12.55
HL.VALJ.BELA	6.47	8.22	1.27	15.96	5.45	7.78	1.25	14.48
HL.VALJ.JES.	4.98	9.09	1.05	15.12	5.87	9.08	0.97	15.92
ŽICARNA	4.46	9.80	2.33	16.59	4.38	9.21	1.49	15.08
PROFILARNA	9.09	7.32	0.50	16.91	5.21	5.91	1.08	12.20
VRAT-PODB.	9.36	7.67	0.54	17.57	10.09	6.43	0.44	16.96
JEKLOVLEK	6.00	9.06	0.45	15.51	6.53	7.54	0.58	14.65
ELEKTRODE	11.84	8.42	0.33	20.59	9.94	6.72	0.38	17.04
ŠEKLARNA	10.57	7.01	0.53	18.11	10.42	8.28	0.49	19.19
STROJ.DELAV.	6.43	10.20	1.27	17.90	5.91	8.23	0.86	15.00
REMONT.DELAV.	6.65	8.45	0.82	15.92	5.70	6.45	0.80	12.95
VZDRŽEVANJE	5.50	8.54	0.89	14.93	5.00	7.18	0.75	12.93
ENERGETIKA	6.35	10.43	0.80	17.58	4.23	7.63	0.74	12.60
TRANSPORT	7.43	8.46	0.55	16.44	7.41	7.72	0.80	15.93
KO-FI	8.56	10.91	0.67	20.14	8.24	6.90	0.53	15.67
K.S.I.	7.39	8.23	0.86	16.48	7.98	7.16	1.13	16.27
E.T.N.	3.52	9.82	1.18	14.52	3.86	6.68	0.76	11.30
DRUŽ.PREH.	12.19	5.67	0.71	18.57	10.33	6.63	0.73	17.69
ŽELEZARNA	6.56	8.74	1.01	16.31	6.03	7.54	0.84	14.41

V okviru samoupravnih aktivnosti delavci Železarne Jesenice zlasti v zadnjem času na SDS razpravljamo o Samoupravnem sporazumu o spremembah v organiziranosti temeljnih organizacij v sestavi DO Železarna Jesenice. Še vedno se pojavljajo določene nejasnosti, zaradi katerih se ponekod delavci ne morejo odgovorno odločati.

Zaradi tega je vodstvo IO konference osnovnih organizacij sindikata Železarne odločilo organizirati dodatne sestanke (razširjene seje osnovnih organizacij sindikata) v tistih TOZD oziroma delovnih skupnostih, kjer je največ nejasnosti in kritičnih pripomb.

Prvi takšen sestanek, ki so se ga udeležili predsednik poslovnega odbora Boris Bregant, predsednik IO konference osnovnih organizacij sindikata Edo Kavčič, član predsedstva stalne akcijske konference Oto Pestotnik in strokovni delavci SEO ter CPSI, je bil organiziran v TOZD Valjarne debele pločevine, kjer so se zbrali delavci SDS Proga II in nekaj delavcev ostalih SDS (okrog 30).

Na vsa vprašanja (podobna v skoraj vseh SDS celotne delovne organizacije) so prisotni argumentirano odgovorili, pri čemer je bilo vsem udeležencem jasno, da boljše rezultate na vseh nivojih lahko dosežemo le z odgovornim delom slehernega delavca oziroma zaposlenega v Železarni. Splošna ocena je bila, da so bili delavci z razlago zadovoljni in da sedaj razumejo, kaj je odgovorne v Železarni in strokovnjake zunanjih institucij, ki so ta projekt pripravili, vodilo k spremembam organiziranosti temeljnih organizacij. V teh spremembah vidijo predvsem možnosti boljšega gospodarjenja in s tem doseganje planskih ter razvojnih ciljev v bodoče.

Sicer pa je bilo med drugim rečeno tudi to, da takšen nov položaj temeljnih organizacij v okviru delovne organizacije v končni fazi mora vplivati tudi na standard delavcev v delovni organizaciji pa tudi širše v občini.

V teh dneh so bili podobni sestanki sklicani tudi v TOZD Energetika in Hladna valjarne Bela.

RAZČLEMBE DELOVNEGA PROCESA V CENTRALNI PRIPRAVI PROIZVODNJE

Letni količinski plan	sodelovanje z OEAP
Polnjenje tedenskih kapacitet	ažuriranje plana s pogodbami ki artalna obremenitev po TO tedenske kapacitete
Kontrola zasedenosti kapacitet	pregled zasedenosti kapacitet s pogodbami pregled zasedenosti kapacitet z naročili in pozicijami
Mesečni operativni program	mesečni plan ZJ po TO pregled naročil in pozicij pregled potrebnega vložka pregled zaloga vložka bilanca vložka po TO vrednostna realizacija po TO
Specifikacija naročil	izpis specifikacije naročila izpis novih naročil in naročnikov
Združevanje naročil in poz.	izpis zahteve po združevanju določitev sprememb izpis skupin izdelkov po TO
Nabava in evidenca tujega vložka	izpis plana vložka iz drugih žel. pregled pogodb za tuj vložek pregled naročila za nabavo potrdilo naročila evidenca dohoda tujega vložka
Izdelava tedenskega programa	izpis predloga tedenskega programa pregled zaloga vložka pregled zaostankov tedenskega programa vnos sprememb v tedenski program izpis tedenskega programa
Spremljanje tedenskega programa	pregled realizacije teden. programa
Spremljanje realizacije naročil	stanje vseh naročil stanje posameznih naročil stanje pozicij stanje grupe izdelka
Preterminiranje dobavnih rokov	pretermine prioritete pretermine zaostankov spremembe tehnoloških poti spremembe programa proizvodnje spremembe plana remontov spremembe dobav tujega vložka spremembe asortimenta večje okvare poslovne odločitve
Informacije iz proizvodnje	razne informacije iz TO
Ažuriranje matičnih podatkov	podatki o kupcih standardnih naročil podatki o kupcih posebnih naročil
Evidenca in analiza	evidenca proizvodnje analiza proizvodnih poročil

Junijski prodajni rezultati zaostajajo za predvidenimi

Rezultati prodaje v juniju nam kažejo, da smo prodali 27.915 ton naših izdelkov, prevladali pa smo dodatno še 3.080 ton, kar je skupaj 4,2 odstotka manj, kot je predvideval operativni program in 94 odstotkov nekoliko višje postavljene družbenega načrta. S tem smo ustvarili 9.115 mio din osnovne neto realizacije, kar je 9 odstotkov manj kot je predvideval gospodarski načrt. Ne moremo biti zadovoljni niti s strukturo prodanih izdelkov. Ta je bila za 4 odstotke slabša kot smo načrtovali, za strukturo prodaje, doseženo v maju, pa smo zaostali za več kot 10 odstotkov.

Storitvene TOZD z izjemo Strojnih delavnic v juniju izkazujejo dobre poslovne rezultate. Z upoštevanjem vse prodaje in storitev pa znaša skupna zunanja realizacija 9.483 mio din, kar je 446 mio din oziroma 8 odstotkov manj kot smo načrtovali.

Pregled prodaje po posameznih TOZD nam kaže, da so načrtovano količino in vrednost prodaje v juniju presegli le v TOZD Elektrode, vse ostale TOZD pa so zaostale za načrtovanim obsegom prodaje. Vrednostno sta plansko višino presegli TOZD Valjarna debele pločevine in Jeklovlek, medtem ko so vse ostale TOZD imele slabše vrednostne rezultate prodaje.

Za načrtovano količino in vrednost prodaje je najbolj zaostala TOZD Valjarna žice in profilov in sicer pri količini za 37 odstotkov, pri vrednosti pa za 32 odstotkov. Če pogledamo še strukturo prodaje po po-

sameznih temeljnih organizacijah, vidimo, da so za načrtovano najbolj zaostali v TOZD Žičarna, kar za 10,6 odstotka. TOZD HV Bela zaostaja za 8 odstotkov, Profilarna pa za 6,4 odstotka. Primerjava z lanskim junijem nam kaže, da smo na ravni Železarne naredili za en odstotek manj, vendar je bila struktura prodaje za 6,8 odstotka boljša kot v istem mesecu lani. Za lanskega letošnjega junija prodaje sta zaostali le TOZD Valjarna bluming štekel in Vratni podboji.

V prvem polletju letošnjega leta smo prodali 175.770 ton naših izdelkov, kar je 4 odstotke oziroma 6.820 ton manj kot je predvideval gospodarski načrt, nekoliko nižji operativni program pa je bil dosežen z 99,4 odstotki, če upoštevamo še storitve prevajanja. Operativni program gotove proizvodnje je bil presežen za 0,1 odstotka. Dosežena prodajna cena je v povprečju znašala 302.195 din

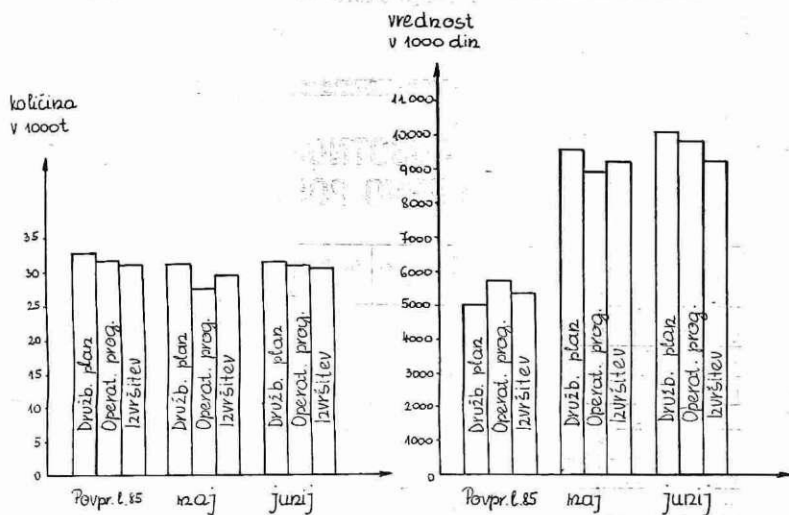
in je bila za 5 odstotkov nižja od načrtovane. S prodajo naših izdelkov smo tako iztržili 53.117 mio din, kar je 5.016 mio din oziroma 9 odstotkov manj kot smo načrtovali. Če pa upoštevamo še storitve prevajanja in prodajo storitvenih TOZD, pa vidimo, da je bila skupna zunanja realizacija za 5.163 mio din oziroma 8,6 odstotka manjša od načrtovane za obdobje januar – junij. Struktura prodaje je v prvem polletju zaostala za načrtovano za 2,7 odstotka, lanskega letošnjega prodaje iz prvega polletja pa smo presegli kar za 8,2 odstotka.

Gledano po posameznih TOZD so boljše količinske rezultate prodaje od načrtovanih dosegli le TOZD Jeklovlek, Elektrode in HV Bela. TOZD Valjarna žice in profilov in Valjarna debele pločevine sta prodali ravno toliko kot sta načrtovali za prvo polletje. Ostale TOZD plana prodaje niso dosegle. Zaostanek je bil največji v TOZD Profilarna in sicer 24 odstotkov. Vrednostno pa je plan prodaje presegla le TOZD Valjarna debele pločevine in sicer za 2 odstotka. Če pogledamo še storitve prevajanja, vidimo, da smo v TOZD Valjarna debele pločevine ostali za načrtovano količino prevajanja za 48 odstotkov, v TOZD HV Bela 58 odstotkov, medtem ko so bile storitve v TOZD Profilarna bistveno večje od načrtovanih. Namesto 50 ton oblikovanih profilov, kolikor smo načrtovali, smo jih oblikovali kar 282 ton, diskov pa, namesto načrtovanih 200 ton, 256 ton. Za načrtovano strukturo prodaje so zaostale TOZD Valjarna žice in profilov, Valjarna debele pločevine, HV Bela in Profilarna. Z ostanek je bil največji v TOZD Profilarna in sicer 18 odstotkov. Za lanskega letošnjega prodaje pa sta zaostali TOZD Jeklovlek in Elektrode. Vse ostale TOZD so lanskega letošnjega strukturo prodaje presegle, presežek pa je bil največji v TOZD Valjarna debele pločevine in sicer kar 15,4 odstotka.

Izboljšanje strukture prodanih izdelkov, ki je v juniju glede na prejšnje doseganje nekoliko upadla, obenem pa povečanje količine prodaje, sta cilja, ki bi nam zagotovila boljše poslovne rezultate.

Polonca Marjanovič

OSNOVNA REALIZACIJA IN PREVALJANJE

Novice iz sindikalnih organizacij

DS E - TKR - NG

Na julijski seji so se člani izvršnega odbora sindikalne organizacije seznanili s poročilom o volitvah, ki ga je pripravila občinska konferenca SZDL Jesenice. Ugotavljali so, da je v njihovi delovni skupnosti v zadnjem času vse več disciplinskih postopkov. Ker pa je za vsakega sodelavca, ki je v disciplinskem postopku, sindikat dolžan dati primerno mnenje, so se odločili, da bosta v bodoče za mnenja zadolžena član izvršnega odbora, ki je zaposlen v oddelku, iz katerega je delavec v disciplinskem postopku, in predsednik izvršnega odbora sindikata.

TOZD VALJARNA BLUMING ŠTEKEL

Na 5. razširjeni seji, udeležili so se je tudi člani sekretariata OO ZKS in predsedstva OO ZSMS, so sprejeli pobudo za organizacijo skupnih sestankov družbenopolitičnih organizacij in vodstva TOZD.

Sestanki naj bi bili enkrat mesečno ali pa po potrebi in sicer pred sejanjem odbora za gospodarstvo in de-

lavskega sveta temeljne organizacije. Obravnavali bi problematiko TOZD ter zavzeli skupna stališča in jih skušali tudi dosledno uresničevati.

Obravnavali so analizo dela delegacij za prejšnje mandatno obdobje. Sprejeli so sklep, da se na seje delavskega sveta vabijo člani delegacije za zbor združenega dela in za SIS.

Ker se je odbor samoupravnega delavskega kontrole letos sestel le enkrat, so sklenili »prebuditi« člane odbora.

TOZD ŽIČARNA

Na zadnji seji izvršnega odbora, 20. junija, so obravnavali le organizacijske spremembe v Železarni. Osnovna organizacija ima pomisleke glede rešitve vseh problemov, ki tarajo to TOZD in rešitve problemov na ravni sosednjih temeljnih organizacij. Obstaja bojazen, da bo z organizacijskimi spremembami razbit strokovni team v Žičarni, menijo pa, da mora biti novi vodja TOZD Okrogli program strokovnjak, ki se razume na tehnologijo okroglega programa.

TOZD VALJARNA ŽICE IN PROFILOV

Na seji 25. junija so obravnavali reorganizacijo Železarne ter se soglasno strinjali s predlagano varianto. Pod »razno« so obravnavali informacijo TOZD Družbena prehrana. Bili so mnenja, da je informacija popolnoma upravičena in da je naloga sindikata, da o tem obvesti delavce in jih opozarja na njihove napake. Razpravljali pa so tudi o problemu preskrbovanja delavcev s čajem.

TOZD DRUŽBENA PREHRANA

Na seji konec junija so razpravljali o novi organiziranosti Železarne. Sprejeli so sklep, da se na novo organiziramo, da pa bi bilo treba upoštevati naslednji pripombi:

»V kolikor ostanemo TOZD, je potrebno v 7. členu SaS vključiti TOZD skupnega pomena, v samoupravnih aktih pa je potrebno opredeliti način financiranja TOZD Družbena prehrana kot TOZD skupnega pomena. V obeh primerih bi se morali združiti z oddelkom za družbeni standard.

Ob Informaciji o medsebojnih odnosih in odnosu do družbene lastnine v jedilnicah ugotavljajo, da bi se ob obojestranski strpnosti in razumevanju problemi zmanjšali.

Sklenili so, da za Trubarjev spomenik prispevajo 6.000 din.

TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE

Člani izvršnega odbora sindikalne organizacije so na julijski seji ugotovili, da se je prisotnost članov na sejah popravila in zato pogovor z manjkajočimi ni potreben. Vsi člani izvršnega odbora podpirajo novo organiziranost Železarne, vendar so mnenja, da je potrebna res dobra in organizirana razlaga za delavski svet.

OBVESTILA KOLEKTIVU – OBVESTILA KOLEKTIVU

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 21. JULIJA DO 3. AVGUSTA

21. julija, Bogdan RAVNIK, vodja TOZD HVB, Jesenice, Tavčarjeva 3/1 ☎ 83-734;
22. julija, Leon MESARIČ, vodja TOZD Želblarna, Jesenice, Titova 3, ☎ 81-216;
23. julija, Valentin MARKEŽ, vodja TOZD Vzdrževanje, Jesenice, Cest talcev 4/a, ☎ 83-345;
24. julija, Sašo MANDELJC, vodja TOZD Bluming - štekel, Jesenice, Tomsčičeva 88;
25. julija, Oskar KURNER, vodja TKR, Jesenice, Tavčarjeva 9, ☎ 81-214;
26. julija, Franc GASSER, vodja TOZD Profilarna, Žirovnica, Most 22/b, ☎ 80-333;
27. julija, Jože OSVALD, vodja TOZD Livarna, Rateče 21, ☎ 88-012;
28. julija, Miloš PIŠČANEC, vodja OPP, Jesenice, Prešernova 23, ☎ 83-803;
29. julija, Janko PERNE, vodja invest.razvoja, Jesenice, Titova 20, ☎ 81-904;
30. julija, Jože KOBENTAR, vodja kadrovskega sektorja, Hrušica 19.
31. julija, Boris PESJAK, vodja FRS, Jesenice, Cesta revolucije 2/a, ☎ 82-726;
1. avgusta, Janez BEGEŠ, vodja TOZD Elektrode, Lesce, Na trati 59, ☎ 74-766;
2. avgusta, Ernest PUŠNIK, vodja Komeriale, Hrušica 138;
3. avgusta, Vinko ROTAR, vodja TOZD Remontne delavnice, Jesenice, Cesta talcev 8/a, ☎ 82-792.

Dežurstvo traja vsak dan od 14. ure do 6. ure naslednjega dne in sicer tako, da je dežurni v tem času doma. Ob sobotah, nedeljah, praznikih traja dežurstvo od 6. ure do 6. ure naslednjega dne.

V času dežurstva je dežurni dolžan opraviti en obhod po železarni, svoj pripombe pa vpisati v dežurno knjigo ter o tem ob predaji dežurstva poročati podpredsedniku poslovnega odbora.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK – 21. 7.	ALOJZ VARL	JOŽE RAVNIK
TOREK – 22. 7.	PAVEL ZUPAN	MITJA KERSNIK
SREDA – 23. 7.	STANE MENCINGER	BRANKO GERČAR
ČETRTEK – 24. 7.	MARJAN ENDLIHER	BOŽIDAR ČERNE
PETEK – 25. 7.	MIROSLAV ZUPAN	IVAN ŠENVETER
SOBOTA – 26. 7.	VANDA ENIKO	MITJA BENEDIČIČ
NEDELJA – 27. 7.	DUŠAN ŠMID	IVAN SLAMNIK
PONEDELJEK – 28. 7.	MARJAN ROBIČ	KLAVDIJ MLEKUŽ
TOREK – 29. 7.	MATJAŽ KELVIŠAR	JANEZ VEHAR
SREDA – 30. 7.	JANEZ ARH	MARTIN BRUMAT
ČETRTEK – 31. 7.	MIRKO ZUPAN	AHMED TELALLOVIČ
PETEK – 1. 8.	MARJAN TRONTELJ	RADO LEGAT
SOBOTA – 2. 8.	BOJAN FINC	PAVEL ŽITEK
NEDELJA – 3. 8.	JOŽE ZIDAR	STANE MENCINGER

Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železarni je: 3551

vezni telefon je: 2317

Na proste sobote, nedelje in praznike dela:

dnevni dežurni od 6. do 18. ure

nočni dežurni od 18. do 06. ure

Na redne delovne dni dela:

dnevni dežurni od 14. do 18. ure

nočni dežurni od 8. do 6. ure

Prodaja posloj je na vodstvu TOZD Vzdrževanje, oziroma v sobi dežurnega vzdrževanja.

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

Od 21. do 26. julija bodo delale naslednje obratne ambulante:

DOPOLDNE: I. obratna ambulanta – dr. Metod Rešek in II. obratna ambulanta – dr. Alenka Katnik.

POPOLDNE: III. obratna ambulanta – dr. Bernarda Benedik. IV. obratna ambulanta je zaradi letnega dopusta zdravnika zaprta.

V soboto, 26. julija, samo dopoldne: III. obratna ambulanta – dr. Bernarda Benedik in II. obratna ambulanta – dr. Alenka Katnik.

ZOBNE AMBULANTE:

8DOPOLDNE: II. zobna ambulanta – dr. Alojz Smolej. III. zobna ambulanta je zaradi letnega dopusta terapevta zaprta.

Popoldne in v soboto, 26. julija, je zobna ambulanta zaprta zaradi letnega dopusta terapevta.

18 vrst

Od 28. julija do 2. avgusta pa bodo delale:

DOPOLDNE: II. obratna ambulanta – dr. Alenka Katnik in III. obratna ambulanta – dr. Bernarda Benedik.

POPOLDNE: I. obratna ambulanta – dr. Metod Rešek. IV. obratna ambulanta bo zaradi letnega dopusta zdravnika zaprta.

V soboto, 2. avgusta, samo dopoldne: I. obratna ambulanta – dr. Metod Rešek.

ZOBNE AMBULANTE:

DOPOLDNE: II. zobna ambulanta – dr. Alojz Smolej.

Popoldne in v soboto, 2. avgusta, bo zobna ambulanta zaradi letnega dopusta terapevta zaprta.

DEŽURNI V VATROSTALNI

19. in 20. julija, Urška OBLAK, Dovje 78, ☎ v službi 83-281, ☎ doma 89-187.

21. in 22. julija, Tomaž ZALOKAR, Jesenice, Titova 22, ☎ v službi 83-28 ☎ doma 81-21.

26. in 27. julija, Rifet JAŠAREVIČ, Jesenice, Kurirska 1/a, ☎ v službi 83-916, ☎ doma 83-831.

Dežurni Vatrostalne je v soboto od 6. do 12. ure na delovnem mestu, prostem času do ponedeljka do 6. ure zjutraj pa je dežurni dosegljiv na čmu.

BRALCI IN DOPISNIKI ŽELEZARJA

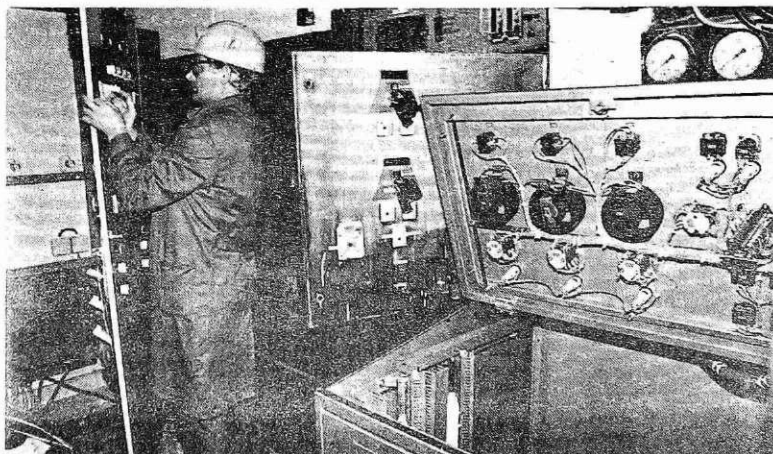
Zaradi praznikov izide naslednja številka Železarnja 31. julija. Dopisnike naprošamo, da pravočasno oddajo svoje prispevke za 30. številko.

Uredništvo

Obvestilo

Delavce in upokojece Železarne obveščamo, da bo v času od 4. avgusta do 1. septembra mala prodaja zaprta.

ŽELEZAR

Popravilo elektropeči ASEA (foto B. Grce)

Odbori za gospodarstvo

TOZD Hladna valjarna Bela

Odbor za gospodarstvo v TOZD Hladna valjarna Bela je na 12. seji 27. junija potrdil plan za julij v višini 3.200 ton. Od tega je 850 ton uslug, 2.700 ton dinamo jekel, 500 ton neravnih jekel, 750 ton C kvalitete in 1.400 ton nizkoogljiknih jekel. 1.850 ton svojih izdelkov nameravajo izvoziti, od tega največ dinamo jekel (800 ton) in nizkoogljiknih jekel (700 ton). Z vložkom ne bodo imeli skrbi, vprašanje pa je, kako bodo reševali pomanjkanje delavcev zaradi dopustov, zlasti na zahtevnejših delih.

Po oceni, ki je bila napravljena konec prejšnjega meseca, naj bi v TOZD operativni program količinsko izpolnili, ne pa tudi po sortimentu (odstopanje je pri C kvalitetah in nizkoogljiknih jeklih). Tudi izvoz naj bi realizirali v planirani koli-

čini. Istega pa zaradi pomanjkanja vagonov ni bilo mogoče trditi za odpremo.

Odbor se je zamislil tudi nad vse bolj pogostimi pojavi pogodbenega dela. Zato ni potrdil predloga področnega oddelka vzdrževanja TOZD HVB, da bi se za izdelavo valjčnic za linijo CRNO sklenilo pogodbeno delo. Sklenil je, naj se najprej poizkusi poiskati možnost za izdelavo valjčnic v drugih TOZD, »ker se preveč pogosto uporablja način pogodbenega dela, ki se potem opravi med delovnim časom.«

Smučarskemu društvu Jesenice je odbor podaril pet neravnih plošč dimenzije 0,5X1000X2000 mm, Lovru Ravniku pa je odobril odkup polovice žarilnega zvona po maloprodajni ceni odpadnega železa.

TOZD Vratni podboji

Odbor za gospodarstvo v TOZD Vratni podboji je na 12. seji, 2. julija, potrdil plan za mesec julij v višini 100 ton in proizvodno ter finančno poročilo za maj. Ugotovil je tudi, da se je situacija pri prevzemu vhodnih materialov izboljšala.

V maju so v TOZD opravili 108 ur nadurnega dela, plan pa so izpolnili 101,1 odstotno (121,3 tone). Odpremi-li so 100,5 ton svojih izdelkov ali 83,8 odstotka glede na plan. Proizvodnja v maju je bila, kot ugotavlja odbor, nekoliko nižja, ker so delali posebne podboje za porodnišnico Ljubljana, srečevali pa so se tudi s pomanjkanjem naročil.

S finančnim poročilom za maj so še kar zadovoljni, saj so dosegli za 1.049.332 din znižanja stroškov. Znižanje so beležili na vseh postavkah, razen na amortizaciji. Precejšnje znižanje so dosegli pri energiji, ker, kot pravijo, izvajajo meritve porabe tople vode. Lastna dejanska cena je za 19,3 odstotka nižja od lanske, prodajna pa za 14,9 odstotka nižja od planske in za 5,2 odstotka višja od dejanske.

Odbor se je seznanil tudi s sklepi 7. seje delavskega sveta Železarn Jesenice in sprejel sklep, da je treba začeti dosledno uporabljati merljive kriterije pri nagrajevanju.

Člani odbora so bili tudi seznanjeni, da je bilo Hokejskemu klubu Jesenice podarjeno pet vratnih podbojev za izvedbo tombole.

CPSI - BL

RAZPIS ZA GRADBENE PARCELE

Na osnovi vnaprejšnjih izločenih namenskih sredstev razpisujemo šest gradbenih parcel v naselju Hrušica na Belem polju. Parcele lahko dobijo delavci, ki jih vodstva temeljnih organizacij opredelijo kot kadre v skladu s 32. členom Samoupravnega sporazuma o enotnem urejanju stanovanjskih zadev pod pogojem, da še nimajo rešenega lastnega stanovanjskega vprašanja in da so zmožni takoj začeti reševati svoje stanovanjsko vprašanje.

Vse prijave bomo sprejemali na oddelku za družbeni standard. K prijavi mora biti priloženo potrdilo o premoženjskem stanju. Vrtni red upravičencev bo narejen po točkovnem sistemu za dodeljevanje stanovanj v skladu s Pravilnikom o urejanju stanovanjskih zadev. Razpis velja do 31. julija. Poznejših prijav ne bomo upoštevali. Parcelo bo dodelila Železarna Jesenice preko stanovanjske zadruge ŽELEZAR.

Oddelek za družbeni standard

KADROVSKO GIBANJE V PRVEM POLLETJU

	SKLENILI DELOVNO RAZMERJE				PREKINILI DELOVNO RAZMERJE					
	iz JLA	št. pendisti	ostali	SKUPAJ	v JLA	disciplinsko	po sklepu odb. za dr.	upokojeni	umrli	SKUPAJ
PLAVŽ	2	-	2	4	1	1	4	8	1	15
JEKLAJNA	8	-	16	24	5	15	9	5	-	34
LIVARNA	2	-	3	5	4	-	-	4	-	8
VALJARNA HL.ŠT.	4	-	15	19	6	11	1	7	-	25
VALJARNA ŽICE	1	1	11	13	1	5	2	5	-	13
VALJ. DEB. PLOČ.	3	-	5	8	1	2	1	2	-	6
HL. VALJARNA BELA	7	3	6	16	11	3	3	-	-	17
HL. VALJARNA JRS.	2	-	5	7	4	2	1	1	-	8
ŽITARNA	5	4	2	11	6	4	-	2	-	12
PROFILARNA	-	-	1	1	2	4	-	-	-	6
VRATNI PODBOJI	-	-	-	-	2	-	-	-	-	2
JEKLOVLEK	-	-	6	6	9	-	1	2	-	12
ELEKTRODE	3	1	3	7	6	1	1	2	-	10
ŽEBLJARNA	1	-	1	2	-	1	-	1	1	3
STROJ. DELAVNICE	8	2	3	13	15	2	8	11	-	36
REMONT. DELAVNICE	16	-	9	25	12	2	5	9	1	29
VZDRŽEVANJE	11	1	5	17	14	3	6	6	2	31
ENERGETIKA	7	-	6	13	1	3	3	4	-	11
TRANSPORT	7	-	17	24	6	5	3	8	-	22
DS KO-FI	-	-	2	2	1	-	1	9	1	12
DS K S I	-	-	35	35	-	1	5	10	-	16
PRIpravNIKI S. V. VS. ŠOLA	1	2	3	6	-	-	1	-	-	1
DS E T N	2	-	1	3	2	1	4	5	-	12
DRUŽBENA PREHRANA	1	-	24	25	1	-	3	3	-	7
SKUPAJ	91	14	181	286	110	66	62	104	6	348

Dopisujte

PREGLED SESTANKOV SDS

Iz TOZD LIVARNA smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, modelna mizarna, čistilnica odlitkov ter jeklovilarna I in 2. Člane SDS jeklovilarna 2 je vodja SDS opozoril na dotrajanost strehe v delavnici in na potrebo po doslednejši uporabi zaščitnih sredstev.

Iz TOZD VALJARNAŽICE smo prejeli le zapisnika SDS vodstvo TOZD in valjarna žice 3. SDS valjarna žice 3 ocenjuje, da razdelitev garderob ni pravilna. S sedanjim razdelitvijo namreč ne bo odpravljena gneča na izmeni. Zato predlagajo, naj se garderoba razdeli delavcem na osnovi dnevnih knjig po vrstnem redu.

Iz TOZD ŽIČARNA smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, žičarna I - 1, I - 2, I - 3, II - 1, II - 2 in II - 3, patentirni- ca, termična površinska obdelava (namesto prejšnje SDS pocinkovalnica), votličarna in adjušta. SDS vodstvo TOZD v zvezi z novo organiziranostjo predlaga, naj se najprej razreši in organizira skupna funkcija skladiščenja vložka in gotovih izdelkov, luženje in žarjenje v HVŽ, pa tudi, da bi za bodočega vodjo TOZD Okrogli program izbrali strokovnjaka, ki pozna možnosti vseh TOZD v tem programu. Glede razreševanja kvalitete problematike v TOZD pa pravijo, da so pričeli prijavljati posamezne kršitve v postopek pri skupni disciplinski komisiji, ker vsa prejšnja opozorila in zahteve niso v celoti zalegle. Tudi SDS žičarna I - 1 se zavzema za to, da se za bodočega vodjo TOZD Okrogli program izbere res pravega strokovnjaka. SDS žičarna I - 3 omenja, da so jim kupci žico z določenimi napakami v večini primerov vračali, tako da so imeli v aprilu devet, v maju pa 11 upravičenih reklamacij. SDS žičarna II - 1 je zavzela do predlagane nove organiziranosti naslednje stališče: »Če je sprememba ekonomska dokazana (pozitivno), bi radi manj dogovarjanja in več osebne odgovornosti za pobudo o novi organiziranosti.« In dalje: »V TOZD Ploščati program ostaja Hladna valjarna Jesenice. Zato bo uspešno koordiniranje skupnih funkcij (transport, luženje, žarjenje, skladiščenje) še naprej onemogočeno. Temu problemu bo treba nameniti veliko pozornosti. Podpiramo tudi težnjo, da bi bilo področno vzdrževanje organizacijsko vezano za obrate, kjer delajo.« Vodja SDS je članom na sestanku tudi pojasnil, »zakaj je bilo blokirano toliko žice VAC 60 in VAC 65«. Povedal je, da sta bili omenjeni kvaliteti reklamirani kot vložek 4.2 v Negotinu zaradi zažgane površine, a sta bili z vednostjo tehnologov dani v nadaljnjo predelavo na HVŽ in Esab linijah. SDS žičarna II - 2 v zvezi s »Pregledom izvajanja sklepov prejšnjega sestanka« ugotavlja, da zahteva SDS vodstva TOZD glede poslovanja v pogojih spremenjene situacije na tržišču in ob pomanjkanju naročil za določene proizvode, še vedno ostaja neizpolnjena. SDS podpira tudi pripombe, ki so jih izoblikovale družbenopoli- tične organizacije TOZD v zvezi z novo organiziranostjo. Seznanila se je tudi s problemom prodaje. Ugotavlja, da zaradi vse bolj nekatitnega in slabo pripravljenega vložka za na-

daljnjo predelavo nastajajo veliki problemi tudi pri proizvodnji VAC žice. Za dodatno delo pa so žičarji slabo zainteresirani prav zaradi vse slabših rezultatov v zvezi s pripravo vložka. Ure, oziroma nadure, so sicer opravljene, efekta pa ni nobene. Glede reklamacij pa ugotavlja, da so vzroki znani in da se iz meseca v mesec ponavljajo iste napake. Njihova kritika leti na slabo pripravljen vložek v lužilnici in žarilnici (pravijo, da je to odraz slabe delovne in tehnološke discipline in sploh slabega dela). VAC žica, ki je bila na dnini Marinkovski izločena zaradi luščenja bakra, pa je posledica zažgane žice, na katero se baker slabo prijemlje. Količina, ki je bila izločena, je bila proizvedena na vseh treh dninah. Žičarji so zahtevali, naj OTK namenijo več pozornosti pripravi vložka (žarjenje, luženje). Ne zdi se jim prav, da se kvaliteta VAC žice ugotavlja šele na končni dimenziji, saj je pogoj za kvaliteten končni rezultat, da so prej izpolnjeni vsi drugi pogoji.

Tudi SDS žičarna II - 3 in patentirnica podpirata pripombe, ki so dane v informaciji za vodje SDS in ki so bile izoblikovane na sestankih vodstva in DPO.

SDS patentirnica omenja, da so vsi ukrepi, ki so jih na sestanku s tehnologom sprejeli v zvezi z reklamacijo helikoidne žice, že v izvajanju, obenem pa tudi zagotavlja, da zaradi njihovega slabega dela ne bo več prihajalo do pripomb s strani kupcev. Razpravljali so tudi o tem, zakaj ne dosegajo plana, ne po kvaliteti in ne po sortimentu. Pravijo, da niso odklonili dodatnega dela. Za potrebe žičarne I so delali tudi ob prostih sobotah in nedeljah. Zato pričakujejo, oziroma zahtevajo, da bodo tudi žičarji pokazali enako pripravljenost za izboljšanje rezultatov TOZD, kot jo kažejo delavci v pocinkovalnici in patentirnici. Dva izmed sodelavcev — Himza Koltaka in Fuada Kurbe- govića — so predlagali za nagrado za vestno in kvalitetno opravljenost delo. Skupina tudi vprašuje, koliko časa se bo še ostajalo pri sedanjih premijah. Pri tem opozarjajo, da je predlog za spremembo višine premij dal tudi izvršni odbor sindikata TOZD Žičarna, pa tudi druge samoupravne delovne skupine, a do sprememb kljub temu ne pride. SDS termična površinska obdelava (prejšnja pocinkovalnica) ugotavlja, da se je vprašanje kvalitete v aprilu in maju pojavljalo predvsem v zvezi z luščenjem bakra, odstopanjem pri dimenzijah in poškodovanost površine žice.

SDS adjušta ponovno zahteva odgovor na vprašanje, zakaj v kantini ni mogoče dokupiti raznih jedil za denar. Po njihovi izjavi v adjuštaži nikoli ni prihajalo do problemov, če se je pokazala potreba po dodatnem delu.

Iz TOZD PROFILARNA smo prejeli zapisnike SDS vod- stvo TOZD, profilarna 1 in 2 ter predelava profilarne.

SDS vodstvo TOZD, profilarna 2 in predelava profilarne v zvezi z novo organiziranostjo predlagajo, da naj bi uslužbenci, ki delajo za TOZD (nabava, prodaja in drugi) spadali nepo- sredno v TOZD, za katerega delajo in da naj bi bili tudi dohod- kovno (osebni dohodek) odvisni od te TOZD. Pod razno pa omenjajo, da se med delavci v TOZD pojavlja »zelo veliko ne- godovanje« zaradi osebnih dohodkov, ki so v primerjavi z dru- gimi TOZD zelo nizki. Pritožujejo se tudi zaradi premij, ki so zelo nizke (maksimalno dobe 4.000 din). Zahtevo po ureditvi teh vprašanj so naslovili na sindikat, saj je po njihovi oceni, »tudi to njegovo delo«. Tudi člani SDS profilarna 1 »sprašujejo, kako in kdaj boljši OD v naši TOZD«.

Delavci TOZD VRATNI PODBOJI so se sestali na skup- nem zboru. Imeli so le nekaj pripomb v zvezi z »Informacijo o medsebojnih odnosih in odnosu do družbene lastnine v jedilni- cah«.

Iz TOZD JEKLOVLEK smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, hladna predelava 3, adjušta 1 in 2 ter brusilnica 1 in 2. SDS vodstvo TOZD opozarja, da je nekaj vprašanj, ki so bila zastavljena na prejšnjih sestankih, še vedno nerešena. Tako je na primer še vedno odprto vprašanje vratarkega mesta Bela II, možnost nakupa posameznih artiklov v kantini za denar in vprašanje prehoda in hodnika na Beli (prehod in hodnik nista označena, promet na tem območju pa je še vedno velik). Tu- di odgovorov v zvezi s temi vprašanji še niso dobili.

SDS adjušta 1 je razpravljala tudi o delovanju odborov v TOZD Jeklovlek. Pri tem ugotavlja: »Opaža se slabo delo dele- gator delavskega sveta in izvršilnih organov, kot na primer od- bora za delovna razmerja, ki v zadnjem času daje salomonske rešitve, ki niso v interesu delovnih ljudi, pač pa ozkega kroga. S tem je delavcem odtujeno samoupravljanje.« Problem je ka- drovska politika TOZD, ki se je reševala in se še rešuje v ozkih krogih, brez predhodnega seznanjanja SDS. Seje oziroma se- stanki so formalistični, brez poglobljenih analiz. Točke dnevnega reda se prenaša iz ene seje na drugo sejo, pravice odločitve pa ni. Tudi 12. seja delavskega sveta, ki ima dnevni red 15. točk, kaže na formalizem, stihijo in osveščenost delegata za ta- ko maratonsko sejo. — To je daleč od samoupravljanja.

SDS adjušta 2 opozarja na težave z delovno silo: »Pre- kladalcev nimamo. Eden zelo neredno prihaja na delo (dopust, bolniška, ali pa kar ostane doma, tako da največkrat ne vemo, kje je). Druga pa od 18. junija ni več. Kje je, ne vemo. Delo je tako zelo oteženo.« SDS brusilnica 1 je obravnavala os- nutke samoupravnih aktov v zvezi z novo organiziranostjo in je imela zadržke in bojazni do vseh sprememb (nezaupanje).

V TOZD ELEKTRODE so se SDS sestali na dveh zborih delavcev. SDS rezalnica 1 in oplaševalnica 1 ter izdelava ta- ljenih praškov (prisotnih 75 delavcev) so imele glede na nove organiziranosti naslednja vprašanja oziroma pripombe: »Ali bo proizvodno - tehnični del bolje organiziran kot doslej? Me- nimo, da bi se z boljšo organizacijo dela dalo bolje delati tudi v taki obliki, kot je sedaj. — Obrat ne bo imel samoupravnih or- ganov (razen SDS). Potrebno pa bo imeti posvetovalni organ delegator za enoten nastop v samoupravnih organih TOZD in Železarn Jesenice. — Pred referendumom je treba dati nekaj več podatkov o novi mikroorganizaciji, (kje in koliko jih bo v novem vodstvu TOZD); formiranje ter delitev osebnih dohod- kov v TOZD). — Ali bomo z vhodno žico bolje založeni z novo organiziranostjo?«

SDS rezalnica 2 in oplaševalnica 2 — navzočih je bilo 67 delavcev — pa menita, da v kolikor so tisti, ki so novo organizi- ranost pripravljali, prepričani, da se bo stanje izboljšalo — predvsem glede pretoka materiala in vsega ostalega — SDS ta predlog sprejema. Vsi prisotni so glasovali za spremembe v or- ganiziranosti.

(se nadaljuje)

Center za proučevanje samoupra- vljanja in informiranje — Božidar Lakota

Brigac
rejali n
al, očis
ke odto
redili i
javljanj
Dela,
su, so
ormah.

MD
vljajo jo
na je bil
rodnem

Od tal
njih MI
niš 81, l
na 84 in
Za svi
lobila v
najpome
co Vlahe
n druga
Brigac
erih je
rije vet
jade je
lobre r
rat po
o norm
n 133 o
prostoča
pro orga
za na
naselju.

In ka
lelovišč
Senad
laba. F
recej d
avno ži
gh akci
naniklj
sem pr
la ogor
justiti,
aradi p
iala za
lega or
S tem
amp
i lahke
Dragi
MDB):

»Akci
nestite
prigadir
io-zaba
ro.«

Aldin
pionirk
»Akci
ršč hr
rarišerr

17. ju
sambel
18. ju
vov —
19. ju
ber —
21. ju
dnevu
22. ju
ek pri
nim pr
23. ju
— MD.

SLAV

barat,
d jete
vati po
je odp
dravlj
čično
pu pri
Z MKI
EMON
Ric
akter
ezni v
telja
opsk
Ric
svoj

MDA Jesenice '86

Rezultati z delovišča

Brigadirji so v prvem tednu MDA prejeli nase in brežine, kopali kanal, očistili so ceste in kanalizacije, odtoke ob HVB, v Centru II so redili igrišče, začeli pa so tudi s poplavljanjem ograje okoli Jeklarne 2. Dela, ki so opravljena na delovišču, so se ocenjevala po gradbenih normah. Vse tri brigade so normo

presegle. Najbolj se je izkazala MDB Duro Pucar-Stari, ki je dosegla kar 128 odstotkov norme, MDB Metalac 122 odstotkov norme, MDB Jeseniško-bohinjski odred pa 119 odstotkov norme v prvih šestih delovnih dneh. Za delo na trasi je komandant MDA pohvalil brigadirje iz MDB

Duro Pucar Stari: Dragana Šendula, Jakoba Klaužarja, Stanislava Petroviča, Huseina Valentića in Vjekoslava Jurišića.

Predstavljamo vam MDB Djuro Pucar-Stari

MDB Duro Pucar-Stari je prišla na jeseniško akcijo iz Zenice. Sestavljajo jo delavci iz Vatrostalne in mladi iz OK ZSM BIH Zenica. Ustanovljena je bila leta 1964 po imenoma VATROSTALAC, kasneje je dobila ime po narodnem heroju Duro Pucarju-Starem (1979. leta).

Od takrat je sodelovala na naslednjih MDA Kragujevac 79, Palič 80, Palič 81, Kumrovec 82, Piro 83, Kutina 84 in Titov Drvar 85.

Za svoje delo je brigada do sedaj dobila več priznanj in nagrad. Med najpomembnejšimi je plaketa Veljko Vlahović, Trak ZSMJ, Trak akcije in druga priznanja.

Brigada ima 50 brigadirjev, od katerih je 38 mladincev, 11 mladink in trije veterani. Povprečna starost brigade je 21 let. Do sedaj je dosegla dobre rezultate na delovišču: dvakrat po 126 in dvakrat po 143 odstotkov norme, po enkrat pa 100 odstotno in 133 odstotno. Aktivno sodeluje v prostovoljskih dejavnostih. Ima dobro organizirano samoupravo in večinoma za najbolj organizirano brigado v naselju.

In kaj pravijo brigadirji o akciji, delovišču in organiziranosti nasploh?

Senad ZUKIĆ: »Akcija v celoti ni slaba. Prehrana in namestitve sta precej dobri, prav tako kulturno-zabavno življenje in šport. Kot na drugih akcijah tudi na tej obstajajo pomanjkljivosti. Te se kažejo predvsem pri delu na delovišču. Mislim, da odgovorni tovariši ne bi smeli dopustiti, da dve uri čakamo na delo, zaradi pomanjkanja orodja in materiala za ustrezno delo, nepravilnega orodja itd.

S tem ne želim rušiti ugleda akcije, ampak dobrohotno opozoriti, da bi lahko še bolje delali in živeli.

Dragica TRIFKOVIĆ (komandant MDB):

»Akcija je dobro organizirana. Namestitve in prehrana sta na nivoju brigadirskega življenja. Tudi kulturno-zabavno življenje v naselju je dobro.

Aldina AGANOVIĆ in Irina BILIĆ (pionirki):

»Akcija je dobra, posebno nama je všeč hrana. Na delovišču svojim tovarišem prinašava vodo. Težko delo

Program družbenih aktivnosti

17. julija ob 20. uri: ples — igra anambel JLA iz Bohinjske Bele,

18. julija ob 20. uri: večer diapozitivov — Triglavski narodni park,

19. julija ob 20. uri: brigadirski večer — folklor iz Zenice,

21. julija ob 20. uri: proslava ob dnevu vstaje,

22. julija ob 20. uri: uradni zaključek prve dekade s kulturno-zabavnim programom,

23. julija ob 20. uri: okrogla miza — MDA v Sloveniji.

opravljajo starejši brigadirji, tako da se ne počutiva čisto dobro. Prega nja naju misel, da premalo delava. Naselje samo ni slabo. Tukaj vsak drug večer nastopajo zabavne skupine, česar smo mladi še posebno veselili.

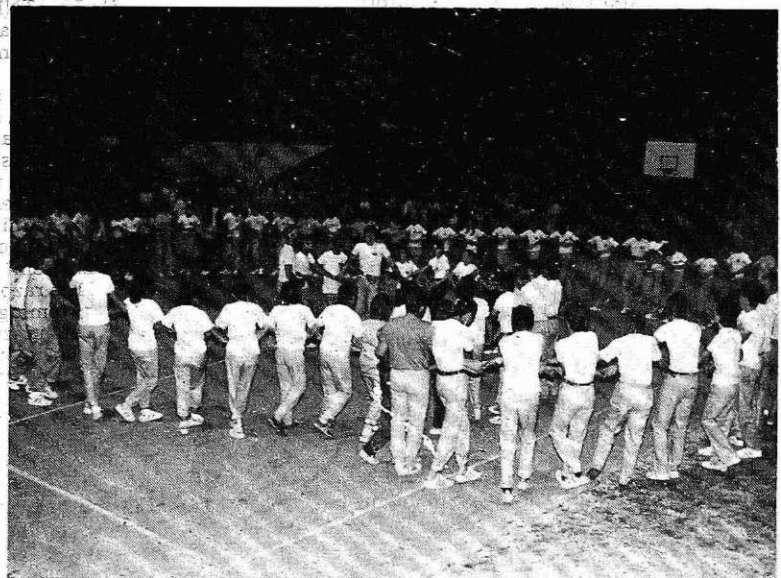
Dragan ŠENDULA je spregovoril nekaj o samem mestu, o odnosu domačinov do brigadirjev:

»Mesto kot mesto je podobno drugim, vendar nihče ni kriv ali pa smo vsi krivi, da nekateri posamezniki

ne morejo sprejeti brigadirjev in njihovega načina življenja. Ne dojemamo obnašanja lastnika Kafe Ina. Ne vem po čem se brigadirji razlikujejo od drugih ljudi, da ne moremo biti postreženi. Naši športniki se dobro ujemajo z domačini, in tudi brigadirji z osebjem vseh ostalih kavarn. Nismo opazili, da bi na drugem mestu gledali na nas drugače kot na druge goste, zato se sprašujem, kako je mogoče, da si nekdo lasti pravico selekcije in s tem kvari celotno sliko Jesenice. Mi smo prišli na Jesenico, da delamo, da sodelujemo z mladimi in po končani akciji odidemo z Jesenice z lepimi spomini, da se tudi nas še potem prijetno spominjajo.

Brigade so postrojene (foto: K. Čebulj)

Po otvoritvi MDA Jesenice (foto: K. Čebulj)

SLAVKO TARMAN

NARAVOSLOVCI IN KIRURGI SKOZI STOLETJA

Nazadnje so pridobili industrijski prearat, katerega učinek je bil stokrat močnejši od jeter. Podobne preparate so pričeli pridobivati po celim svetu. Torej je Minotovo odkril odprlo človeštvu nov list pri reševanju neopredeljivo bolnih. Švedska akademija je pravično ovrednotila Minotova prizadevanja ter mu priznala Nobelovo nagrado za medicino.

Z MIKROSKOPOM IN EPRUVETO NAD BLEDEGA DEMONA

Richard Schaudinn (1871 do 1906), nemški bakteriolog, ravnatelj Inštituta za tropske bolezni v Hamburgu. Leta 1903 je odkril povzročitelja spolne bolezni (spiroheta pallida) in črnske griže (entameba histolitica).

Richard Schaudinn je opravil odkritje prosojni volji. Bil je prisiljen nekaj raziskovati

in tako je zadnje dni februarja 1905 zaključil raziskave v boju proti najhujši nadlogi. Pri raziskavah, ki ga sprva niso prav nič veselile, je odkril bledega demona, ki se je neopazno plazil skozi ožilje in tkivo milijonov nesrečnikov. Presenetljivo je, da je prav Schaudinn, ki se je lotil raziskav popolnoma brez volje, tako hitro odkril tankega demona, ki se je bil izvil očem vseh raziskovalcev pred njim. Toda zgodovina tega najhujšega človeškega bicha je tudi sicer polna protislovij. Štiristo let pred Schaudinnovim odkritjem je ta nalezljiva bolezen naenkrat izbruhnila v Evropi. V Evropo so jo najverjetneje zanesli mornarji Kristofa Kolumba kot pozdrav Novega sveta. Z neverjetno hitrostjo se je razširila po Evropi. Nacim, kako se je prenašala, je veljal za sramotnega. Prenašala pa se je s spolnim stikom. Kljub vsem moralistom, ki bi najraje razdelili

svet med dobre in slabe, ni prizanesla nikomur. Niti najvišjim osebnostim ne.

Stoletja pred znamenitim marcem leta 1905, ko je Schaudinn odkril bledega, drobnega povzročitelja sifilisa, je ta bolezen zastrupljala kri človeštvu. Svoja žarišča je imela v telesih škofov, kardinalov, papežev in kraljev, razjedala je visoke in nizke z enako neizprosno kot je požirala življenjske sokove milijonov revežev. Boj, ki ga je znanost bojevala s to boleznijo, zveni kot kaka stara junaška pesem. Boj se je pričel tistega dne, ki je povzdignil Dr. Schaudinna v svetovno veličino. Zla usoda je Schaudinna zgodaj umorila. Komaj so ga pokopali, že je njegov rojak Wassermann odkril sredstvo, s katerim je lahko odkrival bolezen, ko je bil človek še okužen in še ni izbruhnila na dan. Dr. Paul Ehrlich je šest let pozneje z načinom zdravljenja kemoterapije vzbudil upanje, da bo mogoče bolezen ozdraviti z eno samo injekcijo.

To Ehrlichovo sredstvo ni v celoti uspelo, boleznijo pa je vzel precej njenih strahot. Gotovo je, da je svoj čas ta bolezen terjala več žrtev kot tuberkuloza.

Schaudinn je dosegel visoko strokovno raven pri raziskavi protozojev, še preden je bil star trideset let. Hamburški zdravstveni zavod je poslal Schaudinna z ženo na tromese-

čni študijski dopust v istrski Rovinj na obale Jadrana. Tu se je počutil srečnega, ukvarjal se je s svojimi protozoi. Vse je vtaknil pod mikroskop, v njem je bilo utelešeno nekaj Leuwenhooka. Najprej je preiskoval enostanično bitje — kokcidijo, zajedalko v sluzničnih stanicah krtovega črevesja. Trikrat tedensko je obiskal naselje San Michele di Leme, sestavljeno iz dvanajstih revnih hiš. Tu je razsajala malarija. Posrečilo se mu je življenje v vasi v celoti normalizirati. Pri mikroskopskih raziskavah je prvi na svetu opazil, kako živi malarijski paraziti vdirajo v rdeče krvničke. S tem je odstrl kopreno skrivnost s ponovitve malarijskega obolenja. Tega nista opazila niti Ross, niti Grassi, slavna odkritelja povzročiteljev malarije. Nesrečni prebivalci istrske obale so pogosto trpeli za strašno drisko. Schaudinnu je uspelo odkriti nevarnega povzročitelja te driske — majhno enostanično živ na najnižji stopnji razvoja, tako imenovano amebo. Preizkuse z amebami je delal Schaudinn na samem sebi. Takrat je požiral ogromno množino ameb. Zaradi te pretirane zagnanosti je nevarno zbolel.

PRIPRAVLJENOST JE VEDNO BOLJŠA KAKOR GOLO PRIČAKOVANJE

TITO

POTRESI IN VARNOSTNI UKREPI

V tem stoletju je zaradi potresov umrlo milijon in pol ljudi. Vse do leta 1755, ko je Lizbono na Portugalskem prizadel usodni potres, je človeštvo drugače gledalo na ta elementarni pojav. Obdobje od libonskega potresa do prehoda iz 19. v 20. stoletje pomeni kakovostno nov korak v razvoju potresoslovja. Začeli so zbirati podatke in leta 1840 je izšel prvi katalog o potresu. Obsegal je statistične podatke o dva tisoč potresih. Primerjava je dokazala, da Zemlja ni povsod enako potresno dejavna. Zemlja je nemiren planet. Potresi so posledica delovanja geoloških sil, ki se porajajo pri oblikovanju delov zemeljske skorje. Zemlja ima obliko sfere s premerom 12 700 s kilometrov, vrti se okrog Sonca v razdalji približno 150 milijonov kilometrov. Dosedanje vrtnice v zemeljsko skorjo segajo približno 12 kilometrov globoko, do samega središča pa je 6370 kilometrov.

Razlikujemo tri glavna potresna območja, ki jih imenujemo tudi potresni pasovi. Najpomembnejši potresni pas na svetu je znani pacifiški ali cirkumpacifiški pas, ki sprošča 74 do 80 odstotkov vse sproščene potresne energije na Zemlji. Ta pas sega od Nove Zelandije čez otočje Tonga, Fidži in Filipine do Japonske, od tam pa se preko Aleutskega otočja nadaljuje do Aljaske. Od Britanske Kolumbije se nadaljuje v Kalifornijo ter sega čez Srednjo Ameriko skozi Ande vse do Južnih Antilov. V tem potresnem območju nastajajo potresi, ki imajo žarišča najgloblje (Celebes 720 km, Tonga 600 km, Peru 650 km, Otoksko morje 600 km). Druga cona je sredozemsko transazijska potresna cona. Tu nastajajo potresi pri katerih se sprošča 15 do 20 odstotkov celotne potresne energije. Ta pas sega v cirkumpacifičnega in se razteza čez vzhodno Himalajo, Pamir, Tibet, Srednjo in Malo Azijo, dele Arabskega in Balkanskega polotoka do zahodnih delov Sredozemskega bazena. Najbolj potresno območje na svetu je Japonska. Značilno za Japonsko so obalni potresi, ki ustvarjajo valove tsunami. Ti spremljajo potres in dosežejo do 30 m in povzročijo še več škode kot potres. Naši kraji so povezani s sredozemskim pasom. Potresna žarišča se tu pojavljajo na črtah, kjer se stikata dve plošči — Sredozemsko, Egejsko in Jadransko morje ter Furlanija kot skrajni zahodni del.

Vsak potres lahko opišemo z določenimi merili, nujni pa so — hipocenter (žarišče) potresa, globina in razdalja od žarišča ter epicenter. Moč potresa se meri na dva bistveno različna načina, izraža pa se z desetstopenjsko Richterjevo lestvico. Za ugotavljanje interzitet potresa (merjenje učinkov potresa na površju) se uporablja Mercalli-Cancani-Siebergova lestvica, ki ima dvanajst stopenj.

Letovanje v Crikvenici

Ko smo v nedeljo, 15. julija, prispele v Crikvenico, sem kar debelo pogledala, ko so moje oči zagledale preurejeni dom. Kako lep jedilni prostor je zrasel v štirih letih, kar nas ni bilo tu! Sedaj lahko v novi jedilnici jedo vsi naenkrat. Po obrokih je to lahko tudi večnamenski prostor, pred katerim je nova TV - dvorana z bifejem.

Skoraj sapo mi je vzel, ko se je pred menoj pojavil velik krožnik prijetno dišeče juhe še preden smo dobro sedli k mizi. Tu so pa hitri! Kako okusna je bila juha, pa tudi čez krompir in telečji (!) zrezek ne moreš reči nič zalega. Ko pa smo poskusili »doma« spečene rolade, ni bilo časa za besede, saj so bile naravnost izvrstne.

Lepo nas je presenetilo tudi vreme, ki je bilo proti pričakovanju enkratno. Iz novo opremljene sobe se je odpiral prelep razgled čez toplo morje tja do Krka. V Crikvenici niso pozabili na najmlajše; uredili so jim lepo igrišče z gugalnicami, peskovnikom, vrtiljakom in še čim. Tudi športniki imajo namiznoteniško mizo in prostor za balinanje.

Potem, ko smo se osvežili v novem bifeju, smo vzeli še sončnike in odšli na plažo. No, morje je še vedno čisto in brez meduz. Pojavili so se le raki, ki pa niso ogrožali užitka plavalcev. Le jutraj so pomolili klešče in nosove na kopno, kjer pa jim očitno ni ugajalo. Nato pa so se zarili pod skale in prepustili morje nam. Vročina

nas je res kmalu pognala v naročje morju, ki nas je sprejelo in nas božalo s svojimi valovi. Po kopeli smo se skrili pod sončniki, le najbolj zagnani so se nastavljali vročemu soncu.

Okoli 18. ure smo pospravili svoje cekarje in odrinili v sobe, nato pa na zelo okusno večerjo. Vsa čast kuharicam, ki so se močno potrudile in nam pripravljale zares raznoliko prehrano. Po večerji smo si ogledali okolico in mesto. Kako se je vse spremenilo! Koliko je novega! Ja, ja, čas teče, nič ne reče. To smo občutili tudi mi in se kmalu vrnili v dom.

Mnogo podjetij je v Crikvenici postavilo svoje domove delavcem, saj povsod odmeva slovenska beseda. Oni vedo zakaj, saj je Crikvenica tako zelena, kot je le malo obmorskih mest.

Ko smo se vračali s promenade, nas je presenetila nabito polna TV dvorana. Zagledala sem barvni TV sprejemnik, ki je z magično močjo privlačeval moški spol. »Ja, seveda, fuzball!« je vzkliknila starejša gospa. Ob večerih so moški sedeli v bifeju, me pa smo si nabrale zalogo knjig v knjižnici in brale.

Tako približno je potekal naš dopust v Crikvenici. Prehitro je minilo naših deset dni. Ob slovesu od servira, kuharic in vseh ostalih nam je bilo kar težko. No, pa so nas kar potolažili, ko so nam rekli: »Nasvidenje!« in ne »Adijo«. Saj se bomo vsi z največjim veseljem vračali.

Simona Petrić

Proizvodnja v juniju

Junjska proizvodnja je tako slaba kot že dolgo ne. Niti v eni postavki (razen uslug prevajanja) nismo dosegli z bistveno nižjim operativnim programom načrtovanih rezultatov. Operativni program skupne proizvodnje (4.400 ton nižji od gospodarskega načrta — slabo stanje plavža št. 1, obratovanje TOZD Valjarna žice in profilov v sistemu 5+2 ter delno pomanjkanje naročil v nekaterih TO) je bil dosežen samo 96,9 odstotno. Še slabše pa je bilo izpolnjevanje odpreme — prodaje, ki je bila dosežena z 91,7 odstotka na prav tako nižji operativni program, tako da tudi predvidene realizacije osnovne proizvodnje kljub višji prodajni ceni nismo dosegli.

Izvoz je bil nekoliko boljši kot prejšnje mesece, vendar še vedno približno 16 odstotkov nižji od planiranega.

Vzroki tako slabega dela so v glavnem: subjektivne napake, povečano število zastojev in okvar, pomanjkanje in povečana odsotnost delavcev.

TOZD PLAVŽ

Z gospodarskim načrtom predvidena skupna proizvodnja je bila dosežena le z 81,8 odstotka. Nižji operativni program pa je bil izpolnjen s 4,7 odstotka. Vzroki so stari: slaba kvaliteta vložka, zelo slabo stanje VP št. 1 in zastoji.

TOZD JEKLARNA

Jeklarna je z gospodarskim načrtom predvideno skupno proizvodnjo presegla za 2,3 odstotka. Pri tem je martinarna presegla planske obveznosti za 5,3 odstotka, elektro jeklarna pa je zaostala za 2,4 odstotka in cer samo zaradi izpada proizvodnje na peči ASEA zaradi razlita lindre, ki je poškodovala regulacijsko in kontrolno opremo peči. Izpad te proizvodnje, ki se nadaljuje še v juliju, bo močno opazen (predvsem zaradi kakovosti) v temeljnih organizacijah za blumingom šele konec julija in v avgustu.

Samo izpolnjevanje programa naročenih šarž je bilo v juniju sorazmerno dobro, vendar pa je prišlo do nočnega količinskega izpada kvalitativnih jekel zaradi letnega remonta na okvare peči ASEA.

Na napravi za kontinuirno vlivanje jekla je bilo v juniju odlihtih 4.813 on gredic ali 120,3 odstotka znižane: operativnega programa (obratovanje TOZD Valjarna žice in profilov v sistemu 5+2). V juniju so bile v elektro jeklarni poizkusno izdelane sicer »martinarske« kvalitete: EO, patentirana žica, Elmag in JMP 5.

TOZD LIVARNA

Z gospodarskim načrtom predvideno skupno proizvodnjo so livarji osegli s 109,4 odstotka. Tujim naročnikom je bilo odpremljeno 47,5 tone dlitkov ali 95 odstotkov na gospodarski načrt.

TOZD VALJARNA BLUMING - ŠTEKEL

Slaba kampanja potisne peči (od 14. do 22. junija) se je poznala tudi pri doseganju planskih obveznosti v celi temeljni organizaciji. Skupna proizvodnja je bila tako dosežena le z 90,8 odstotka, prodaja pa z 92,1 odstotka. Vzroki so predvsem v zastojih, okvarah, remontu 16 tonskega »erjava v 3. hali in neuspešnem grajevanju kvarto ogródja.

TOZD VALJARNA ŽICE IN PROFILOV

Operativni program skupne proizvodnje je bil v tem mesecu za 1.800 ton nižji od gospodarskega načrta zaradi prehoda obratovanja na sistem 5+2, kot posledica prevelikih medfaznih zalog žice in nižje proizvodnje v žičarni.

Z operativnim programom predvidena skupna proizvodnja je bila dosežena z 98 odstotki, precej slabša pa je bila prodaja, ki je bila dosežena le s 63 odstotki na gospodarski načrt. Izpad je bil predvsem pri prodaji EO žice (premalo narejene v Jeklarni).

TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE

V juniju so delavci te TOZD poslovali uspešno, kljub težavam zaradi utesnjenosti prostora, kar otežuje normalni pretok materiala.

Z gospodarskim načrtom predvidena skupna proizvodnja je bila dosežena z 101 odstotkom, prodaja (lastna) je bila zaradi povečanih uslug dosežena sicer le s 94,7 odstotka, kar pa je bilo dovolj, da je bila ob boljšem asortimentu presežena tudi planirana realizacija.

TOZD HLADNA VALJARNA BELA

Z gospodarskim načrtom predvidena skupna proizvodnja je bila v tem mesecu dosežena s 101 odstotki, predvsem na račun povečane količine uslug prevajanja. Prodajo in odpremo lastnega jekla pa je dosegla le s 6,670 tonami ali 91,6 odstotka

operativnega programa. Proizvodnja nerjavne in dinamo pločevine nista bili na planirani ravni, prva zaradi pomanjkanja kisline, druga pa zaradi delnega pomanjkanja vložka v začetku meseca.

TOZD HLADNA VALJARNA JESENICE

Samoupravni organi TOZD so za junij sprejeli operativni program, ki je bil za 100 ton višji od gospodarskega načrta. Računali so namreč, da ga bo mogoče izpolniti glede na ugodne pogoje (naročila, vložek, prenovljeni Siemag po remontu). Vendar je bil to račun brez krčmarja, saj so nenormalno visoki zastoji na Siemag valjavskem ogródu preprečili normalno delo, tako da so rezultati izpolnjevanja planskih obveznosti prav katastrofalni, saj je bila skupna proizvodnja dosežena samo s 73,2 odstotka, prodaja pa s 78,6 odstotka na operativni program.

TOZD ŽIČARNA

Problematika te temeljne organizacije je že stara in po malem že kar dolgočasna. Imenuje se pomanjkanje delovne sile na ključnih delovnih mestih in precejšnja odsotnost z dela. Jasno je, da TOZD tako ne more dosegati planskih obveznosti. Glede na znižani operativni program (pomanjkanje naročil v pleteni žici) je bila skupna proizvodnja dosežena z 91,6 odstotka, prodanih in odpremljenih pa je bilo le 85,2 odstotka predvidenih količin.

TOZD PROFILARNA

Zaradi pomanjkanja delovne sile in naročil za domače kupce je bil operativni program v juniju za 500 ton nižji od gospodarskega načrta. Z dobrim delo pa je uspelo delavcem preseči zastavljene cilje tako v skupni proizvodnji (102,5 %), kakor tudi pri prodaji (111,3 %).

TOZD VRATNI PODBOJI

Pomanjkanje naročil in njihova razdrobljenost sta vodili k znižanju operativnega programa za 20 ton glede na gospodarski načrt.

Obratovanje je potekalo brez bistvenih pretresov, tako da sta bili

skupna proizvodnja in prodaja doseženi s 87,5 odstotka na gospodarski načrt, oziroma s 103,5 odstotka na operativni program. Tujim kupcem je bilo prodanih 113,7 ton podbojev.

TOZD JEKLOVLEK

Samo obratovanje je v tem mesecu potekalo razmeroma dobro, kljub večkratnim krajšim okvaram vlečnih naprav in občasno slabši kvaliteti vložnega materiala.

Skupna proizvodnja je bila dosežena s 101,1 odstotka, slabša pa je bila prodaja in odprema, ki je bila dosežena le s 94,7 odstotki, oboje v primerjavi z gospodarskim načrtom.

TOZD ELEKTRODE

Operativni program skupne proizvodnje je bil dosežen s 104,9 odstotka, proizvodnja za prodajo s 103,9 odstotka, prodanih in odpremljenih pa je bilo 1.698 ton ali 106,1 odstotka na plan.

Delno je izpadla le proizvodnja varilnih žic zaradi pomanjkanja EO žice, popravila curto linije in odsotnosti delavcev.

TOZD ŽEBLJARNA

Žebjarji z rezultati v juniju ne morejo biti zadovoljni. Skupna proizvodnja je bila glede na gospodarski načrt izpolnjena le z 78,4 odstotka, boljša pa je bila prodaja (97,4 odstotka) in sicer na račun zmanjšanja zaloga.

Kroničnim težavam zaradi okvar strojev se je pridružilo še močno pomanjkanje delovne sile, ki resno ogroža normalno proizvodnjo.

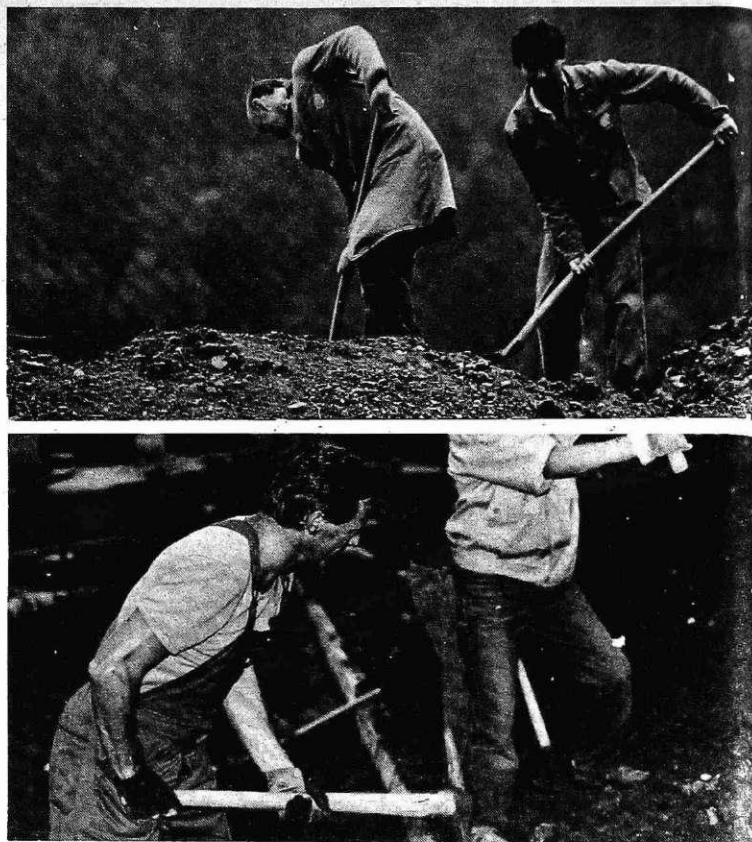
HM, HM...

Medtem, ko se zaradi podražitev znova in znova odpira problem finančne konstrukcije Jeklarnice 2, pa investicija v obnovo in razširitev Koče pri Triglavskih jezerih ne bo problem.

Za to jamčijo, kot smo videli v ponedeljek (7. julija) na TV, botri s svojimi podpisi. IB SOZD SZ bo dala 25 milijonov.

Seveda pa botri ne jamčijo, da si bodo delavci, ki morajo paziti, da ne bodo porušili razmerja delitve med dohodkom, osebnimi dohodki in akumulacijo, lahko v tej koči privoščili tudi kakšno pivo in še kaj.

Za pivo je bilo treba letos v začetku sezone po triglavskih kočah odšteti že od 600 do 700 din, za kos kruha pa od 40 do 60 din. Orejhnk

V soboto, 12. julija so se brigadirjem Mladinske delovne akcije Jesenice '86 pridružili tudi delavci sektorja novogradeň, da bi tudi s krampom in lopato prispevali k hitrejšemu napredovanju Jeklarnice 2. Da ni šlo zgolj za stvar tiranje, kažejo priložene fotografije. Če bi tudi vsi drugi sledili zgledu delavcev z novogradeň in na tako konkreten način prešli od besed k dejanjem, potem nam pač ne bi bilo treba biti v skrbeh za usodo te in drugih investicij. (foto: B.Grece)

Obvestilo invalidom Železarne

Izvršni odbor aktivna invalidov Železarne Jesenice obvešča svoje člane, da bo tradicionalno srečanje aktivov invalidov SOZD Slovenske železarne 19. julija v Storah. Udeležence srečanja, član aktivna invalidov Železarne Jesenice, ob prijavi prispeva 1.500 din, svojci in upokojenci Železarne Jesenice pa po 2.000 din. V ceno je vračunan prevoz, kosilo, vstopnice za ogled znamenitosti in krožnik z značko.

Prijave z vplačilom sprejemajo:
— za HV Jesenice: Marinka Preželj, ☎ 20-35,
— za Jesenice: Božidar Milinarič, ☎ 29-15 in Stane Sušan, ☎ 22-09,

— za Javornik: Alojz Markelj, ☎ 22-48,
— za HVB — Bluming: Marjan Pristov, ☎ 33-31.

Pri njih dobite tudi vse dodatne informacije. Avtobus bo odpeljal ob 6. uri zjutraj izpred Čufarja na Plavžu in bo ustavljal na vseh postajah do Koroške Bele in vseh lokalnih postajah do Radovljice. En avtobus bo peljal tudi skozi vasi od Žirovnice do Begunj. Prijavite se najkasneje do 17. julija.

Članom aktivna, ki se bodo športno udeleževali, bo samoprispevek vrnjen.

Izvršni odbor aktivna invalidov Železarne Jesenice

IZVRŠITEV DRUŽBENEGA PLANA IN PROGRAMA SKUPNE IN GOTOVE PROIZVODNJE ZA PRODAJO TER ODPREMO ZA JUNIJ 1986

TOZD	SKUPNA PROIZVODNJA					GOTOVA PROIZVODNJA					ODPREMA	
	Družbeni plan	Program	Izvršitev	% 4/2	% 4/3	Družbeni plan	Program	Izvršitev	% 9/7	% 9/8	za prodajo	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
PLAVŽ	13.900	12.000	11.369,8	81,8	94,8	—	—	—	—	—	—	—
JEKLARNA	37.350	37.350	38.197,9	102,3	102,3	—	—	—	—	—	—	—
— SM	22.800	22.800	24.002,4	105,3	105,3	—	—	—	—	—	—	—
— EL	14.550	14.550	14.195,5	97,6	97,6	—	—	—	—	—	—	—
— ASEA	5.750	5.750	4.537,0	78,9	78,9	—	—	—	—	—	—	—
— LM	8.650	8.650	9.428,3	109,0	109,0	—	—	—	—	—	—	—
— BBC	150	150	280,2	186,8	186,8	—	—	—	—	—	—	—
LIVARNA	170	170	186,1	109,5	109,5	50	50	47,5	95,0	95,0	47,5	—
— jeklo	168	168	183,4	109,2	109,2	50	50	47,4	94,8	94,8	47,4	—
— kovino	2	2	2,7	135,0	135,0	—	—	0,1	—	—	0,1	—
BLUMING-ŠTEKEL	31.680	31.680	28.760,6	90,8	90,8	5.550	5.550	5.068,3	91,3	91,3	5.111,1	—
— bluming	16.650	16.650	15.856,6	95,2	95,2	350	350	228,1	65,2	65,2	291,5	—
— štekel	12.830	12.830	10.400,1	81,1	81,1	3.000	3.000	2.340,9	78,0	78,0	2.497,0	—
— štekel storitve	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— termična obdelava	2.200	2.200	2.503,9	113,8	113,8	2.200	2.200	2.499,3	113,6	113,6	2.322,6	—
VALJARNA ŽICE	8.800	7.000	6.863,0	78,0	98,0	1.970	1.970	1.670,2	84,8	84,8	1.239,6	—
VALJARNA DEBELE PLOČEVINE	6.580	6.580	6.644,2	101,0	101,0	5.940	5.600	5.395,6	90,8	96,4	5.300,6	—
— valjarna debele pločevine	6.120	5.780	5.431,0	88,7	94,0	—	—	—	—	—	—	—
— valjarna debele pločevine storitve	460	800	1.213,2	263,7	151,7	—	—	—	—	—	—	—
HLADNA VALJARNA BELA	8.400	8.400	8.483,9	101,0	101,0	7.430	7.280	6.823,4	91,8	93,7	6.665,7	—
— hladna valjarna Bela	7.550	7.400	6.884,0	91,2	93,0	—	—	—	—	—	—	—
— hladna valjarna Bela storitve	850	1.000	1.599,9	188,2	160,0	—	—	—	—	—	—	—
HLADNA VALJARNA JESENICE	2.000	2.100	1.538,3	76,9	73,3	1.860	2.020	1.474,7	79,3	73,0	1.588,2	—
— hladna valjarna Jesenice	2.000	2.100	1.515,3	75,8	72,2	—	—	—	—	—	—	—
— hladna valjarna Jesenice storitve	—	—	23,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ŽIČARNA	3.480	3.335	3.055,8	87,8	91,6	2.490	2.345	2.059,8	82,7	87,8	1.998,6	—
— žičarna	3.480	3.335	3.055,8	87,8	91,6	—	—	—	—	—	—	—
— žičarna storitve	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
PROFILARNA	1.830	1.300	1.333,5	72,9	102,6	1.650	1.060	1.027,8	62,3	97,0	1.186,1	—
— HOP	1.680	1.130	1.119,9	66,7	99,1	1.540	990	949,6	61,7	95,9	1.140,2	—
— HOP storitve	5	100	136,4	—	136,4	—	—	—	—	—	—	—
— ronle	70	70	77,2	110,3	110,3	70	70	77,2	110,3	110,3	44,9	—
— diski storitve	35	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— deli za cestno ograjo	40	—	—	—	—	40	—	1,0	2,5	—	1,0	—
SKLADIŠČE 38	130	110	113,8	87,5	103,5	130	110	113,8	87,5	103,5	113,7	—
VRATNI PODBOJI	1.950	1.950	1.971,5	101,1	101,1	1.920	1.920	1.926,3	100,3	100,3	1.818,8	—
JEKLOVLEK	1.910	1.810	1.903,8	99,7	105,2	1.700	1.600	1.662,9	97,9	103,9	1.698,3	—
ELEKTRODE	1.410	1.410	1.360,3	96,5	96,5	1.400	1.400	1.357,4	97,0	97,0	1.371,4	—
— elektrode + varilna žica	—	—	4,6	—	—	—	—	—	—	—	—	—
— varilna žica storitve	190	90	111,4	58,6	123,8	190	90	109,4	57,6	121,6	130,8	—
— varilni prašek	50	50	120,0	240,0	240,0	50	50	120,0	240,0	240,0	120,0	—
— suha el. masa	260	260	307,5	118,3	118,3	60	60	76,1	126,8	126,8	76,0	—
— ognjevarni material	700	700	548,6	78,4	78,4	690	690	548,6	79,5	79,5	671,9	—
ŽEBLJARNA	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
SKUPAJ	118.880	114.485	110.970,8	93,4	96,9	31.380	30.195	27.818,9	88,7	92,1	27.440,1	—
Elektrode Zagreb	—	—	—	—	—	250	250	474,6	189,8	189,8	474,6	—
SKUPAJ	—	—	—	—	—	31.630	30.445	28.293,5	89,5	92,9	27.914,7	—
Storitve	—	—	—	—	—	1.350	1.900	2.977,1	220,5	156,7	3.046,6	—
SKUPAJ	—	—	—	—	—	32.980	32.345	31.270,6	94,8	96,7	30.961,3	—

Zbori skupščine občine Jesenice o delu pravosodnih in drugih organov in o osnovnem zdravstvu

Prihodnji četrtak (24. julija) se bodo na četrtyh sejah v novem mandatu sestali zbori združenega dela, zbori krajevnih skupnosti in družbenopolitični zbori Skupščine občine Jesenice. Osrednji točki dnevnega reda sta poročila o delu pravosodnih in drugih organov in organizacij in organiziranost osnovnega zdravstva v občini.

Temeljno sodišče Kranj — enota Jesenice v svojem poročilu navaja, da je število zadev, ki so jih v njihovo pristojnost od reorganizacije leta 1979 dalje stalno naraščalo in se je ustalilo šele leta 1985. Jeseniška enota sodišča je v letih 1984 in 1985 delo opravljala s 17 zaposlenimi delavci, od tega je bilo pet sodnikov in 12 administrativno-tehničnih delavcev. V letu 1985, na katerega se nanaša poročilo, so skupaj v obravnavo prejeli 8.563 zadev, iz leta 1984 pa sta bili preneseni 802 nereseni zadevi. Rešili so 8.278 zadev, v leto 1986 pa prenesli 1.060 neresenih zadev. Ugovarjajo bistveno slabše delovanje poravnalnih svetov, ki so v letu 1984 rešili še okrog 50 % zadev, v lanskem letu pa le okrog pet odstotkov. Kot nujnost navajajo potrebo po temeljiti obnovi svojih prostorov in najnunejših tehničnih pripomočkov. Poročilo navaja tudi gibanja posameznih zadev v primerjavi z letom nazaj.

Aktivnost **družbenega pravobranilca samoupravljanja občine** je bila usmerjena v spremljanje samoupravnih razmer pri nadaljnjem izvajanju programa ekonomske stabilizacije in uveljavljanju sprejetih zakonskih usmeritev oziroma njihovi praktični izpeljavi. Njegovo delo, navaja poročilo, je močno oteženo zaradi vsesplošne kršitve samoupravnega in zakonskega sprejetih določil, pa tudi s preventivnim delovanjem in neposrednim dogovarjanjem v organizacijah združenega dela ne dosega zadovoljivih rezultatov. Zaradi takih razmer se mu večkrat očita prevelika doslednost, češ, drugod se pa na taka ali drugačna odstopanja ne reagira. Njegovo delo je »nepopolno« in se v občini ocenjuje kot drobnjakarstvo in ni deležno potrebne družbenopolitične podpore. Družbeni pravobranilec samoupravljanja v svojem poročilu navaja več negativnih pojavov v organizacijah združenega dela, ki se pojavljajo že nekaj časa, vendar niso deležni posebne obravnave.

Občinski sodnik za prekrške je v letu 1985 obravnaval 2028 zadev, neresenih pa je ostalo 879 zadev, vse nujne zadeve pa so bile rešene v nekaj dneh. Ob tem poročilo navaja, da sta bili nekaj let zasedeni le dve sodniški mesti, od 18. julija lanskega leta dalje pa le eno, čeprav so sistematizirani trije sodniki. V letu 1985 so bile izrečene denarne kazni v višini 3.608.200 dinarjev, vplačanih oziroma izterjanih denarnih kazni pa je bilo za 3.346.831 dinarjev. Zaporna kazen s takojšnjo izvršitvijo je bila izrečena v 306 primerih. Prejeli so 657 zadev pravne pomoči, od tega je bilo rešenih 620 zadev. Poročilo ocenjuje, da je občinski sodnik za prekrške dobro sodeloval z drugimi organi, ki so pristojni za preventivno in kurativno delovanje na področju prekrškov, kakor tudi z organi pregona, kar mu je v veliko pomoč pri delu. Sodnik za prekrške pa ima težave s tem, da so predlogi za kaznovanje še vedno pomanjkljivi, kar povzroča daljše trajanje postopka, vpliva na kvaliteto dela, pa tudi na povečevanje neresenih in zastarelih zadev.

Služba pravne pomoči občine, ki naslednja daje poročilo delegatom o delu v letu 1985, je bila kot delovna organizacija posebnega družbenega pomena za občino Jesenice in Radovcica dokončno konstituirana in vpisana v sodni register junija letos. Zaposluje dva pravnik, ki izpolnjujeta pogoje za opravljanje odvredniške dejavnosti in dve administrativno-tehnični delavki. V lanskem letu je služba pravne pomoči nudila pomoč v 1610. zadevah, in sicer v 799 primerih v občini Jesenice in v 811 primerih v občini Radovcica, kar je skupaj 387 primerov več kot v letu 1984. Število zadev, navaja poročilo, iz leta v leto narašča, veliko je tudi število brezplačnih pravnih nasvetov, ki jih je bilo lani 2277, od tega v občini Radovcica 1329. Med brezplačnimi nasveti je bilo največ civilnih — preživninskih in razvezne zadeve — in nepravdnih (stanovanjska pravica) ter zahtevkov za varstvo pravic, kar se pogosto povezuje z vzroki za spore med delavci in OZD. Pri tem gre za premalo natančno oblikovane določbe samoupravnih splošnih dokumentov, neupoštevanje teh dokumentov pa tudi za nepoznavanje le-teh. Glede na stalno naraščanje zadev, poudarja poročilo, bi bilo nujno zaposliti še enega pravnika s

pravosodnim izpitom, hkrati pa rešiti tudi prostorsko in finančno vprašanje. Poročilo o sklepu navaja, da vsakoletne pobude službe, da bi prišlo do ustrezne povezave z občinskim svetom zveze sindikatov Jesenice, gled poenotenja pravne pomoči, ni nalezla na razumevanje.

Poročilo o delu **Temeljne javne gozdarstva v Kranju** navaja, da so v letu 1985 sprejeli v reševanje naslednje število glavnih zadev:

— 370 kazenskih ovadb zoper 1866 znanih storilcev kaznivih dejanj, iz občine Jesenice,

— 74 kazenskih ovadb zoper 205 mladoletnih storilcev kaznivih dejanj, iz občine Jesenice,

— 33 kazenskih ovadb zoper 217 pravnih oseb ter njihovih odgovornih oseb zaradi storitvenih gospodarskih prestopkov, iz občine Jesenice.

Skupno z neresenimi zadevami iz leta 1984 je javno tožilstvo lansko leto reševalo 3135 glavnih zadev, od tega 427 iz občine Jesenice, ki so bile rešene:

— 423 zadev z zavrnitvijo kazenske ovadbe,

— 223 zadev z ustavitvijo postopka in

— 1679 zadev z vložitvijo obtožbe.

Skupno so rešili 2325 glavnih zadev, enako kot v letu 1984, neresenih pa je ostalo 810 zadev, od tega pri tožilstvu le 57 zadev. Poleg navedenih zadev je tožilstvo lani prejelo še 1059 kazenskih ovadb zoper neznane storilce kaznivih dejanj in 748 poročil o raznih dogodkih, ki bi utegnili biti v zvezi s kakim kaznivim dejanjem.

V zadnjih dveh letih so se glavne zadeve povečale za 136 % in ob nezasedenem mestu namestnika to vpliva na manjšo učinkovitost tožilstva, kar narekuje, da se to mesto, ki je sistematizirano, tudi zapolni, kar pa je vezano na soglasje skupščin gorenjskih občin in na zagotovitev ustreznih sredstev.

Enota temeljnega javnega tožilstva Kranj v Radovljici je v letu 1985 obravnavala 401. polnoletnega storilca kaznivih dejanj storjenih na območju občine Jesenice, kar je za tri odstotke manj kot leto poprej. Enota v Kranju pa je obravnavala 24 mladoletnih storilcev kaznivih dejanj z občine Jesenice, kar je 19 primerov manj kot leto poprej, pa tudi 33 pravnih oseb in njihovih odgovornih oseb zaradi gospodarskih prestopkov. V petih primerih pa so od različnih družbenih subjektov zahtevali ureditev nepravilnosti.

V strukturi kriminalitete, navaja poročilo, prevladujejo kazniva dejanja zoper družbeno in zasebno premoženje, pri čemer zaznavajo porast, v primerjavi z letom poprej, porasla pa so tudi kazniva dejanja zoper varnost javnega prometa ter kazniva dejanja zoper življenje in telo. Manj pa je bilo kaznivih dejanj, ki se nanašajo na upravljanje z družbenimi sredstvi, na javni red in mir in splošno varnost ljudi in premoženja. V upanju so tudi carinska kazniva dejanja, kazniva dejanja nedovoljene trgovine in sploh kazniva dejanja, ki so vezana s prehajanjem državne meje.

Poročilo **Javne pravobranilstva Gorenjske v Kranju**, kot samostojnega organa gorenjskih občin, navaja, da so v letu 1985 reševali skupaj 1.174 zadev, kar je 162 manj kot leto poprej, občine in krajevne skupnosti pa so zastopali v 77 sporih in izterjali 781.359 dinarjev, ki so jih občinam in krajevnim skupnostim dolgovali občani. Bistveno se je zmanjšalo število postopkov za razlastitev nepremičnin, kar poročilo povezuje z neusklajenostjo urbanističnih dokumentov. Javno pravobranilstvo je v letu 1985 predlagalo 906 pogodb o prometu z nepremičninami in dalo pisna pravna mnenja o 35 zadevah. S svojo svetovalno funkcijo pa preprečuje sklepanje nezdruženih pravnih poslov in oškodovanje družbene lastnine.

Sodišče združenega dela v Kranju v svojem poročilu navaja, da je v letu 1985 prejelo 455 predlogov za sodno varstvo, kar je 52 predlogov manj kot leto poprej. V reševanju je sodišče imelo skupaj z zaostanki 647 predlogov, rešilo je 481 spornih zadev, neresenih pa je ostalo 142 zadev. Največ sporov je s področja delovnih razmerij, med temi pa so v ospredju spori zaradi denarnih terjatev. Nepravilnosti so sodniki rešili 84 zadev, ostale pa predsednik sodišča in dve sodnici. Tudi sodišče dru-

ženega dela v svojem poročilu ugotavlja, da so v organizacijah združenega dela pomanjkljivo izvedeni disciplinski postopki.

Poročilo o delu in problematiki **uprave inšpekcijskih služb za Gorenjsko** zajema delo tržne inšpekcije, urbanistične inšpekcije, inšpekcije dela, gradbene inšpekcije, inšpekcije javnih cest in prometa, vodnospodarske inšpekcije, inšpekcije parnih kotlov, kmetijske inšpekcije, veterinarske inšpekcije, gozdarske, požarne in sanitarne inšpekcije. Poročilo ocenjuje, da se stanje na področju inšpekcijskega nadzorstva sicer počasi izboljšuje, da pa še vedno ni zadovoljivo. Veliko pozornost so namenjali preventivni dejavnosti, ugotavljajo pa premajhno sodelovanje z organi notranje kontrole v združenem delu in potrošniškimi sveti, ki večinoma ne izvajajo priporočil inšpekcij. V upravi inšpekcijskih služb je zaposlenih 56 delavcev, velike težave pa, navajajo v poročilu, nastajajo zaradi nizkih osebnih dohodkov ob iskanju novih delavcev za zasedbo izpraznjenih del in nalog.

Poročilo o **varnostnih razmerah in delu postaje milice na območju občine Jesenice** v letu 1985 poudarja, da je aktivnost organov za notranje zadeve na območju občine potekala v cilju ohranjanja dobrih varnostnih razmer ter v skladu s sprejetimi delovno in programsko usmeritvijo. Ugotavljajo, da se je kar za polovico zmanjšalo število kršiteljev s področja mejnih predpisov, za 20 % pa so se povečali primeri s področja javnega reda in mira, v primerjavi z letom poprej. Prekrški s področja javnega reda in mira obsegajo 69,1 % vseh storitvenih prekrškov, brez prekrškov s področja cestno prometnih predpisov, ostalih 30,9 % prekrškov pa predstavlja kršitve zakonov, uredb in odlokov. Tudi na področju kriminalitete se nadaljuje trend zmanjševanja absolutnega števila kaznivih dejanj, ki so se v primerjavi z letom nazaj zmanjšala za 17 %.

Skupaj je bilo v letu 1985 na območju občine izvršenih 636 kaznivih dejanj, s katerimi je bila povzročena materialna škoda v višini okrog 16.220.932 dinarjev. Analiza tudi kaže, da je bilo v lanskem letu obravnavanih skoraj 52 % manj kaznivih dejanj gospodarskega kriminala, kot leto poprej. V strukturi vseh kaznivih dejanj je razvidno, da je med njimi največje število tatvin (360), sledijo velike tatvine (117), poškodovanje tuje stvari (35), itd.

V občini je registriranih 8.025 motornih vozil. Prek mednarodnih prehodov pa je v lanskem letu skozi občino prešlo 1.479.890 motornih vozil. Lani je bilo na območju občine 88 prometnih nezgod, v katerih je bilo pet smrtno ponesrečenih, 28 ljudi hudo in 72 lažje telesno poškodovanih. Med najpomembnejšimi vzroki prometnih nezgod navajajo: neprilagojeno hitrost cestnim razmeram, vinjenost in izsiljevanje prednosti.

Poročilo o delu **sveta za splošno ljudsko obrambo in družbeno samozščito** bo posredovano na sejah vseh treh zborov.

Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu, navaja poročilo, se je lansko leto sestal na dveh sejah, večkrat pa so se sestale tudi komisije, ki delujejo pri svetu. V ilustracijo navajamo, da je v občini Jesenice 251 km cestnih površin, od tega 44 km magistralne ceste, 47 regionalnih in 20 km lokalnih cest ter okrog 140 km mestnih ulic. Ugotavljajo, da je magistralna cesta ena najslabših odsekov in bi bilo za odpravo slabosti potrebno: semaforizirati križišče pri Čufarju, semaforizirati prehode za pešce vzdolž cele ceste, dokončati priključek na obstoječo magistralno cesto proti Mojstrani, urediti del ceste na Belem polju do trafo postaje in urediti odtok meteornih voda na mostu pred valjarnami Bela. Omenjajo tudi problem parkirnega prostora za tovorna motorna vozila. Poročilo govori tudi o cestno prometni vzgoji v šolah in pri tem poudarja da bi enako kot je ta vzgoja urejena v osnovnih šolah to morali urediti tudi v srednjih šolah.

Poleg teh poročil, ki so v Delegatu objavljena v povzetkih, je v drugi točki dnevnega reda zajeto tudi poročilo o izvajanju plana in programa dejavnosti **Triglavskega narodnega parka**. V letu 1985 so nadaljevali z organizacijskim dograjevanjem delovne organizacije Triglavski narodni park, uveljavljanjem narodnega parka v družbi in izvajanjem zakona o njem.

Delegati vseh treh zborov Skupščine občine Jesenice bodo obravna-

vali še gradivo o organiziranosti osnovnega zdravstva v občini in njegovi aktualni problematiki, o čemer smo v Železaru že objavili nekaj informacij, o srednjeročnem programu varstva in obnove spomenikov in grobišč borcev v občini v obdobju 1986—1990 in predlog za podelitev ene kolektivne in dveh individualnih priznanj občine »1. avgust«. Delegati zbora združenega dela in zbo-

ra krajevnih skupnosti pa bodo obravnavali še statut sklada stavbnih zemljišč občine in k njemu dali ustrezno soglasje. Delegati vseh treh zborov bodo obravnavali še predlog za razrešitev Bošnjana Jocića, dosednjega načelnika uprave inšpekcijskih služb za Gorenjsko in imenovanje Zdenka Renka za novega načelnika, poleg pregleda zapisnikov zadnjih sej in delegatskih vprašanj.

Portreti intihžitja J. Krambergerja

Jutri, 18. julija ob 18. uri, bodo odprli že štirinajsto letošnjo razstavo, tokrat razstavo portretov in tihožitij slikarja Jožeta KRAMBERGERJA iz Slovenj Gradca, ki je bil pred leti nekaj časa tudi član jeseniškega DOLIKA. Krajši klavirski recital bo ob otvoritvi izvajala študentka Maja KOMEL.

Slikar Jože Kramberger se je rodil 21. aprila 1945 v vasi Straže — Voličina v Slovenskih goricah. Ker mu je zgodaj umrla mati, je moral že kot dvanajstletni deček od doma in se preživljati s priložnostnimi deli na kmetih. O tem obdobju sam pravi, da so bile »goste službe in redke suknje«, kakor pravimo, in da mu je bila naklonjena izredna priložnost, ko se je v Šoštanju lahko izučil za zidarja. Veliko domotožje in žalost za umrlo materjo so mu pogosto lajšale umetniške slike, ki jih je zelo rad gledal in občudoval, ker je tudi sam že od mladih nog imel veliko veselje do slikanja.

Leta 1963 se je preselil na Jesenice, kjer je delal pri gradbenem podjetju Projekt iz Kranja in v tem času je bil tudi član likovnega kluba DOLIK pri DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice. Najbolj resno pa je začel razmišljati o umetnosti in se ukvarjati s slikarstvom pri vojaki, kjer so ga spodbujali prijatelji in kjer je tudi prvič razstavljal. Leta 1977 se je zaposlil kot zidar pri SGP Kograd v Dravogradu, kjer dela še sedaj, sicer pa živi in ustvarja v Slovenj Gradcu. Istega leta je spoznal akademskega slikarja Karla Pečka, ki ga je sprejel v svoj krog samorastnikov in mu nudil vsoto strokovno mentorsko pomoč.

»Ne vem —, pravi Jože Kramberger, »kako bi se počutil, če ne bi mogel opazovati pisanega življenja in naravnih lepot in jih upodabljati. Lepo je slikati domače vzdušje v hiši, živali, predmete, spoznavati ljudi in njihovo dobroto, slabosti, sovraštvo in trpljenje ter ta spoznanja s čopičem prenašati na platno.«

Umetnostni zgodovinar in likovni kritik dr. Cene Avguštin pravi ob razstavi Jožeta Krambergerja:

»Leta neutrudnega dela so skrita v portretih in tihožitjih, ki so te dni razstavljeni v razstavnem salonu DOLIK. Naslikani so z naklonjenostjo in spoštovanjem do ljudi, ki jih predstavljajo, do spominov, ki jih krijejo.

Čeprav se je razstavljalec Jože Kramberger veliko ukvarjal s problemi oblike, kopiral stare mojstre, študiral anatomijo, je vendarle v vsakem motivu, ki si ga je izbral za slikarski objekt, skušal najti tudi delček sebe, svojih skrbi in otožno-

sti, predvsem pa svetlobe, ki je v njem mnogo več kot mraka.

Krambergerjevi portretiranci živijo v nas, pa bodi, da so naslikani en face ali v polprofilu. Najbolj zgovorne so njihove oči in nič manj roke, ki jih slikar ne zakriva, saj mora z njimi izraziti tisto, o čemer ostalo telo molči. Tihožitja z naslikanim starim posodjem, s svetili, z dobrotami za lačne oči, z belimi vezeninami okrašeni prti spominjajo slikarja na mladost in domačnost toplega doma. Očetu, priložnostnemu godcu, je posvečeno Tihožitje s trobento. Obleden v temen površnik in pokrit z žametnim klobukom se je oče vračal s kmečkih gostij. Otroci so ga pričakovali, saj je bilo v njegovem žepu več, no najti kaj dobrega. Zdaj ga ni več, le njegova oblčila in svetleča trobenta samevajo na mizi.

V Krambergerjevem delu se prepletajo sedanost in preteklost, spomini in otipljiva stvarnost. Prav ob teh nasprotjih se topli slikarjeva likovna govorica in postaja vedno bolj neposredna in zaupljiva.

Likovni kritik Marjan Tršar pa o Krambergerjevem slikarstvu med drugim pravi:

»... To je za videzom suhoparnega realizma prikrivajoči se več — kot — realizem, nekaj, česar ne moremo pripisovati naivi, kar pa vendar ni čisto brez nje podobnih sestavin. To je tisto, kar je Kandinsky poimenoval »velika realitika«; umetnost v najbolj zoženem pomenu besede in hkrati v najbolj ljudskem, saj je brez prirezovanja ali nategovanja ne moremo navleči na nobeno kopito. Umetnost, ki vre iz Jožeta Krambergerja, slikarja amaterja, brez učenih teoretskih dopolnjevanj, brez dolgotrajnih sistematskih uradnih študij. Umetnika, ki mu je edino vodilo neustavljiva notranja sila, da se izrazi. Izrazi tako, kot se zmore in zna — nič drugače in nič več. In ker je iz pravega testa — se izpoveduje umetniško, kakor je le malokaterim dano!«

Portreti in tihožitja Jožeta Krambergerja bodo v razstavnem salonu DOLIK na ogled do vključno 30. julija, in sicer vsak dan, razen nedelj, praznikov in sobote popoldan, od 9. do 12. ure in od 16. do 19. ure.

Razstava kolažev

V začetku je bila beseda... ki v času, ki je in prihaja, vedno manj pomeni, vedno manj razumljiva je in vedno, to predvsem, manj damo nanjo. Včasih je rekla stara mama, da dobra beseda dobro mesto najde, zdaj nima praktično nobenega pomena več, sploh ne dobrega, pa ne, ker beseda tega ne bi imela, pač pa smo mi gluhi.

Ze dolgo bi rad napisano besedo povezal z zvokom, z melodijo, ki jo beseda ima, ki jo ima stavek in ko mi je to v nekaj primerih uspelo, mi tudi to še ni bilo dovolj. Hotel sem še vizuelno predstaviti pesmi, ki so mi bile posebej drage.

To je zdaj pred vami. Vsaka lepljenka ni opremljena s pesmijo, vendar vam zagotavljam, da so z njimi v neposredni zvezi.

UPAJMO, DA NISMO SLEPI.

Damjan Jensterle

UPAJMO!

Arhitekt, pesnik in glasbenik Damjan Jensterle se je lotil povezovanja različnih umetniških izrazov in vrst. Združil je besedo, glasbo in sliko v vizualno celoto. V njegovih kolažih posameznosti niso ostale osamljene, marveč so se stopile v kompletno pomensko in likovno enotnost. Pri kolažih je namreč važnejša kombinatorika samih sredstev kot sredstva sama.

Podobno kot v umetnosti konkretizma, mu likovne prvine naredijo besedo bolj učinkovito in s tem močnejšo v socialnem prostoru. Razporeditev posameznih doživetij — časopisnih izrezov — po ploskvi je strogo kontrolirana, racionalno grajena, pa vendar prežeta z emotivnostjo. Slika dopolnjuje sliko, beseda sliko, nekje je barva nosilec razpoloženja, drugje le močan dodatek. Posamezne slike postavljajo v določene medsebojne odnose, vzpostavljajo

ritem črt, barv, predvsem pa pomenov. Njegovi kolaži ne nastajajo kot vnaprej zamišljen izdelek, temveč nastajajo sproti v ustvarjalnem procesu. Celoto nato brusi, uglašuje, odvzema, dodaja, tudi uniči, pa zopet sestavlja. Vsi deli slike morajo najti svoje končne odnose med seboj in do celote. V svojih delih ne obupuje nad propadom tradicionalne in folklorne kulture, temveč iz nje črpa moč za ustvarjanje novih vrednot moderne dobe — z malce sarkazma.

Zato moramo njegove lepljenke gledati in brati, ter jih razumeti kot celoto likov, vkomponiranih predmetov, oblik in barv.

Osterman-Keržan Slavica
Razstava je na ogled v Kosovi graščini do 26. julija in sicer vsak dan od 10. do 12. ure in od 16. do 18. ure. V sobotah popoldan, nedeljah in ponedeljkah pa je zaprto.

JULIJAN O

OČITNO JE, da Julijan, ko je pristopil k omizju, ni znal ugani, za kaj gre: tovariš Jelovšek se ni prišel spovedovat o težavah, ki jih ima s nasiranjem svojega teksta. Jelovšek si je domisljal, da je prilagodljiv človek. Gospoda Lucija si je predstavljal kot dobrotljivega in resnovega starčka, ki nadvse rad posluša zgodbe o mejnih situacijah. Takega si je bil pač zamislil na podlagi Julijanovih pripovedovanj. Zdaj je takoj prišel na dan z zgodbo, ki naj bi bila primerna za ta ušesa — kot se mu je zdelala nekoč primerna za Julijanova. Sveto je bil prepričan, a so g. Luciju taki pogovori nadvse všeči. Tudi če jih sproža kdo drugi in ne boji človek sam? Seveda, prav v tem vprašanju se skriva čer, na katero je naslednje Jelovškova ladj. Gospod Lucij je tisti, ki nosi na sebi to karizmo, namreč, da lahko sproža take mejne pogovore. O tem se Alfonzu Jelovšku ni moglo sanjati, ko je začel pripovedovati zgodbo, v kateri je osrednji predmet — kdo ve, ali je prav, če se tako izrazimo? — posušeno in zgrbljeno truplo Jelovškove matere.

Profesionalci — tako je Jelovšek imenoval delavce pogrebnega zavoda — so delali povsem v skladu z naravo dogodka. Ne samo oni, vsi udeleženci neizrekliivega dogajanja se tu vedejo »kakor pri Kafki«. Jelovškova družina je prišla s Primorskega v prvih poveljih mesecih, taisto stanovanje, v katerem se je zdaj dogajalo taisto neizrekljivo, mu je bilo dodeljeno kot mlademu oficirju KNOJ - a. Jelovška je zdaj (v juliju 1978.) obšla čudna misel, »da odnašajo iz hiše zadnjo svojega rodu«. Dobro bi se moral zavedati, da to ne sodi nikamor! In se tudi je. Kakšna zadnja svojega rodu neki!

Zavedam se vse absurdnosti te svoje misli, je prepričeval gospoda Lucija; — saj vem, da njeni sodniki še živijo; in sploh bi bil ta patos na mestu, če bi jo odnašali iz naše stare domačije na Tolminkem? — Jelovšek si niti približno ni bil na jasnem, v kakšno razpoloženje spravlja g. Lucija s temi vzkliki.

Ne smemo si zdaj misliti, da je tovariš Jelovšek nekak Tisnikar našega mesta. Daleč od tega. Nasprotno. Bil pa je sveto prepričan, da mora pred g. Lucijem nastopiti prav v tej (v tiskarski) vlogi, če naj hitro in uspešno naveže kontakt z muslimanskim svetnikom.

»Stekli smo za njima (profesionalcema) dol po stopnicah kakor tolpa prestrašenih psov, psov, katerim iz čudno žarečih oči sije dvom in negotovost: kaj jih čaka tam na dnu stopnišča? — nekakšno razsvetljenje, brž, ali morda hladna večerja.«

Taki stavki na bi na g. Lucija napravili pravi vtis. (Vse to je povezovalo po Julijanovem kasnejšem dnevnem zapisu. Julijan si je to podoben ustvaril na podlagi pogovora s favoritom Vilijem: ta mu je o zadevi poročal nekaj tednov kasneje. Ko je Julijan pisal Sedemindvajseto poglavje, je lahko samo ugibal, kaj sta se g. Lucij in tovariš Jelovšek pogovarjala pred njegovim prihodom v Waldorf - Astorijo.)

DROBEC iz Julijanovega pogovora s samim seboj »natančno pred tridesetimi leti«. Torej: leto 1948. Julijan ne premišljuje ne o Kominformu ne o korejski vojni, pač pa o možnosti, da bi se kdaj (gotovo ne takoj) poskusil s pisanjem romanov. In takoj si odgovarja: kar zadeva realistične romane, je to romanopisje, če gre za to, za kar naj bi pri tem šlo — namreč za pisateljeve izkušnje z okoljem in ljudmi — ena sama opravljivost. Glede na to, da je opravljanje domena starajočih se žensk — in prav pred eno teh se je Julijan umaknil, ko se je posvetil pričujočim razmišljanjem — se ni težko odločiti: proti opravljivosti, torej tudi proti romanopisju. Julijan v tem času omahuje med dvema formulama o sebi. Prva se glasi: »jaz, ki sem grešen«, druga: »jaz, ki sem čist«. Obe se torej začneta z do pike istimi besedami, s katerimi židovski bog Jahve govori o sebi: jaz, ki sem. Ta »jaz, ki sem« pa v Julijanovem primeru ne more biti nekdo, ki bi se spušal v opravljanje.

Trideset let kasneje se teh mladostnih zadržev in rešitev spominja s pravim užitek. V dnevnem zapisu, kjer obnavlja vse to, predstavlja »malce grenko blagor mu, kdor se umika. Iz česar bi lahko sledilo, da se Julijan zdaj sploh več ne umika in da se je zmožen prepustiti celo tako umazanemu opravilu, kot je opravljanje, obrekovanje, romanopisje.

Seveda pa nam mora biti jasno, da Julijan ve, kaj je o tej temi napisal Cankar: nekaj podobnega kot Julijan P., samo da ni govoril o romanopisju, ampak o novelistiki.

Izakazalo se je torej, da sedemindvajseto ni bilo zadnje poglavje. Če smo hoteli nadaljevati, smo morali prej zajeti sapo. Med tem zajemanjem sape morda zavezamo in kakor da smo za trenutek izgubili zavest. Ta izguba zavesti pa nam omogoča, da se nam potem, ko spet odpremo oči, svet naše zgodbe prikaže v čisto drugi luči. In vendar bomo nadaljevali natančno tam, kjer smo zadnjič prenehali.

Zamislil si Štefana L., je povzel g. Lucij pogovor, ki ga je začel z Vilijem nemara pred kakšno uro ali pa prejšnji dan.

Julijan pa je takoj vklopil: ta zmožnost življenja v neznani pogovor mu je ostala še iz »predzgodovine«, iz časov, ko je pri tej mizi (pri omizju g. Lucija, vsekakor pa v nekem drugem lokal) sedel po večkrat na teden.

Zamislil si Štefana L., kako ti pride ves rosen in me začne prepričevati, da je nor. Dobesedno tako, doslovno, jeli. In to ti je bilo mišljeno nekako tako, razumeš: ko da bi me prišel kdove zakaj prepričevati, da sem Dalmatinac, jeli. On, ki je doma s prekmurskih ravnica, jeli, mene, čigar izvor mu je brez dvoma itekako poznat.

Razumem, je na to rekel Julijan. Nekje v osnovi razumem. Možno je nekje slišal, da imaš ti svojo teorijo o tem: o ranjenosti, o prizadetosti. Da je vsak višji človek nekje prizadet. Če je torej prišel sem z izjavo, da se mu meša, se ti je torej skušal prikupiti. Ali pa: dobiti v tvojih očeh višjo ceno.

Niste bili zraven, se je napadalo vmešal Vili: Tisto je bila očitna provokacija.

Tako je, je pritrdil gospod Lucij. In nemo je segel favoritu v roko. In da ne bi bil Julijan pri tem kaj prizadet, se je pri priči rokoval še z njim. In nato še s tovarišem Jelovškom, ki je bil ob tem malce zmeden. Ni namreč poznal nenapisane Kamasutre, katere pravila veljajo v Lucijevem krožku: po kateri so telesni stiki med ljubečimi se dovoljeni in zaželeni, pa ne vseskozi, pač pa v trenutku, ko se komu izmed posvečenih utrne bleščeča misel.

Taka misel je prej prišla iz favoritarov ust. Julijan je sicer skušal oporekati. Provokacija? Zakaj provokacija? Štefan L. je v osnovi dober fant, taki so vsi Prieki in Prekmurci. Razen tega je res malce ekscentričen, torej se niti ni na celem zlagal. Mogoče je prišel sem, da bi se izpovedal: v trenutku spoznanja, v trenutku malodušja: iskal je ljudi, ki ga zaradi tega ne bodo zavrgli.

Gospod Lucij se je na to kislilo posmešnil. Z Vilijem sta se razumevala, joče spogledala. Julijan je začutil, da ta hip njegovo pomirjujoče stališče ni preveč zaželeno.

Ni me bilo zraven, je rekel. Prav. Naj bo, kot je rekel tovariš Vili: provokacija. Zakaj ne bi bilo to? Zakaj ne bi bilo navadno zabavljanje? Oprostite mi, da sem tako vulgaren. Zdi pa se mi, da je šlo v tem primeru za tipičen večplastni pogovor. Vse ta pravo je bilo nemara v podtonih. Ni me bilo zraven, lahko pa si predstavljam. Štefan L. stopi k omizju. Vili se mu namrdne, ti ga prijazno povabi, naj prisede; mož se nenadoma znajde v novem okolju, v mikroklimi, na katero se še ni privadil. In v navalu prostodušnosti zine, kar zine: da mogoče ni več prišteven. Zaboga, kaj se ni s tem v določenem pogledu povsem razorožil?

Lucidna ugotovitev, je rekel g. Lucij, kar si rekel o razoroževanju.

Spet je sledilo navzkrižno seganje v roke, orgija poltenosti, goli truheli dlani so se dotikali in drgnili med sabo, mlačni in vlažni od prejšnjih toplih stiskov. Tovariš Jelovšek se je tokrat kar vživel v dogajanje, še sam je pomolil roko čez mizo. Jasni in Svetlani. (Ti dve sta bili sicer malce odmaknjeni od dogodkov, sedeli sta malo vstran in si kazali nekakšne krojne vzorce. Sta zdaj nemara pomislili, da se Jelovšek poslavljata? Vendar ne: prav zdaj je očitno sklenil, da se bo spet poskusil vrniti v pogovor.)

Nekje sem bral, je rekel, v neki razpravi o življenju živali sem bral, da si pavijani v določenih trenutkih kažejo zadnjice. Prosil bi, da me poslušate do konca, v bistvu je vse skupaj zelo zanimivo. In sploh ni brez zveze. Kadar se pavijana spopadeta za primat, in se slabotnejšemu zazdi, da bi jo lahko skupil, lahko pri priči pretrga borbo in si reši kožo. Ja, kako? Namreč tako, da pomoli močnejšemu zadnjico pod nos: to je pri njih znamenje podrejenosti.

Biologija tu ne more ničesar razjasniti, je v nastalo tišino izrekel g. Lucij. Tudi bi vam rad priznal, da ne vidim prave veze.

Zveza je, pa še prav otipljiva, je hlastno povzel tovariš Jelovšek. Bojim se le, da je ne iščete na pravem koncu. Dovolite mi, da pojasnim. Govorili ste o Štefanu L. — njega tudi jaz poznam, po Julijanovem pripovedovanju. Prišel je k vam, pravite, in vam je takoj pogumno in odkrito izrazil dvom o svojem duševnem zdravju? In občutek ste imeli, da pričakuje za to nekakšno priznanje? Kaj ni to prav tako kot pri pavijanih? Saj je že rekel Julijan tu: da je bila to samo gesta, s katero vas je hotel razorožiti — in vas tudi je razorožil — tako kot slabotni pavijan, ki nastavi nasprotniku svojo občutljivo zadnjo plat?

Tovariš Jelovšek je nemara mislil, da je s to drastično (in po svoje povsem umestno) prispevkom končno ujel nit pogovora. Vendar se je rahlo motil. Res so vsi za hip prisluhnili tišini, ki je nastala. Zdelo se je, da so tudi pri drugih omizjih malce utihnili. Svetlana in Jasna sta si nehali prišepetavati citate iz Burde. Julijan se je kdove zakaj prav ta hip nečesa zavedel: Vili — ta fant je nedvomno poziral za cikel pastelnih podob, ki smo jih lahko videli na zadnji Lucijevi razstavi: ta temno olivna polt, h kateri sodijo štiri temno vijoličaste lišce: usta, prsni bradavici s kolobarčkoma, glavica uda, — vse skupaj razporejeno v obliki križa. Zgoraj, spodaj, levo, desno. Zdaj ta hip je bila vidna samo prva izmed teh lis, Vili jo je sprašujoče obračal k svojemur gurju. Govorimo o rahlo priprtih Vilijevih ustnicah. Julijan je to kretanje opazil — ne bi smeli reči s hudobnim veseljem, pač pa z neznanjskim zanimanjem. Videl je tudi, da si je Vili z mehko uniseks kretnjo popravil lase. Meni se tu že ne more nič hudega zgoditi, je govoril ta nežni gib, — vsaj Julijan je razbral tako sporočilo. Vendar je Vili očitno še čakal na kakšno zatrdilo iz gurujevih ust.

Gospod Lucij se je nekaj časa odstopno smehljaj, no, morda je trajalo samo trenutek — dva, ki pa sta se Julijanu zaradi velike španunge raztegnila v malo večnost.

Nič mi nisi povedal o Albinu Kogej, je nazadnje rekel g. Lucij: kako je z njim, je zdaj zdrav, še kaj stihotvor?

Vprašanje je bilo kajpak namenjeno Julijanu. Gospod Lucij je Svetega goslača poznal samo po njegovem pripovedovanju — in seveda po pesmih. Znano pa mu je bilo seveda samo Goslačevo pravo ime — tisto, ki ga je bil pravkar uporabil: Albin Kogej.

Julijan ni bil pripravljen na to vprašanje. Kaj bi lahko tako na hitro rekel o Svetem goslaču? O njegovih zadnjih pesmih — prebral jih je morda teden dni pred tem — si je bil prav tako malo na jasnem kot o celotni Goslačevi ezoteriki: oziroma, kot bi se mogel izraziti g. Lucij: o transcendentnem zagonu, ki veje iz slednjega Goslačevega verza.

Julijan ni eden tistih, ki si znajo v kritičnih trenutkih pomagati z vnapre pripravljenimi frazami. Zdaj je malo zajecjal, se pogladil po visokem čelu, pri tem pa pomislil, kaj si kdo drugi, recimo favorit Vili, misli o tem čelu misleca: da je to lepo razvita čelna pleša. Kakor ducat nevidnih ur so mu v glavi tiktakale misli, ki bodo iz te situacije stakale spet kakšno stran njegovega romana; napisal jo bo nemara še isti večer, ko se vrne domov in bo Jasna vsa izmučena milostno dala na znanje, da se na njegova snubljenja nikakor ne more odzvati s kakšnim posebnim navdušenjem.

(Se nadaljuje)

V kakšni zagati se je znašel, se je šele zdaj zavedel. Sinočnji dogodek ga je pošteno prestrašil, pravo nevarnost pa je začutil šele zdaj. Zato je še enkrat nagnil steklenico in je ni dolgo oitrgal od ust. Čutil je, da ga zganje pomirja in kako mu spet raste zaupanje vase.

S steklenico v rokah se je zbrano vzravnal in že vedel, kaj mora storiti. Resnično mu bo pomagal, o tem pa potem obvestil obe strani! Pasti mora več muh hkrati! Sum bo zadel gostilničarja! Ali kogarkoli že!

Tako se je odločil tudi zaradi Majškega, ki je morda res prišel v bataljon.

S steklenico in z obvezami, zaviti v rjuho, potisnjeno v koš, se je vrnil na pod k ranjencu...

Tretji Filipov sosed je bil kmet Ravnikovec. Filip je že večkrat tudi njega poskušal pritegniti v svoj krog, pa mu ni prišel blizu. Nihče ni prav vedel, za koga je, kajti na zunaj je bil videti čudaški, vase zaprt človek, ki ni nikomur zaupal. Še posebno nerad pa se je združil s Filipom, ki se mu je zdel vetrnjaški, posmehljiv in premalo delaven.

Tudi tega molččega in previdnega možakarja je večerni nemir pretresel in mu ukradel noč. Zjutraj, ko je videl in slišal, kaj se je zgodilo, je bil ves iz sebe. Nihče ni pomislil, da ga je smrt partizanov prizadela in ganila. A tega drugim ni kazal. Čustva je vedno skrival. Bil je med prvimi, ki je videl mrtve partizane, kajti vstajal je zgodaj.

Le za nekaj trenutkov se je ustavil ob njih, potem pa se je skrušeno vrnil domov. Dela je imel čez glavo, a nič pravega ni mogel storiti.

Nato si je dal opraviti okoli kozolca, da bi pregnal žalost in strah; mir je skušal najti na vrtu, pa spet v hlevu, a nikjer ni našel obstanda. Potem se je spet vrnil h kozolcu, da bi popravil dve, tri late.

Tam ga je presenetil njegov petnajstletni sin Janko, mu nekaj kazal z roko in zmešano govoril:

— Oče, kri! Tu, tu!

Ravnikovec je zaslutil, za kaj gre in je fanta takoj opozoril:

— Tiše. Kaj pa govoriš?

Pri tem je pogledal naokoli, če ju morda kdo ne opazuje.

Janko mu je potem povedal, da je zgoraj, tik ob grmu, našel krvave madeže, ki kažejo proti vasi ali nasprotno.

IVAN JAN

74

MRTVI NE LAŽEJO

povest

Takoj sta oba vedela, da mora biti to povezano s sinočnjim streljanjem. Zdaj sta molče ogledovala tla in sin je vprašujoče zrl v očeta. Fant je bil radoveden in mu strah ni bil dosti mar, Ravnikovec pa bi se najraje ognil vsemu. Brskati to jutro tod okoli, ni bila igrača. Kar naprej so se mu vsiljevali tisti trije mrtvi partizani.

Trdo je prijel fanta za rame, ga obrnil proti domu in rekel:

— Pojdi!

Janko je mislil, da se oče tudi zdaj noče vtikati v te reči, da se je ustrašil kakor drugi. On pa je že videl ranjenega partizana. Pri hiši pa je proti sinovemu pričakanju odločil:

— Vzemim grablje, jaz bom sekiro! Morava ugotoviti, kaj je s tisto krvjo. A bodi previden, lahko srečava Nemce!

Ravnikovec je dolgo ni pokazal take odločnosti. Ni se mogel znebiti prizora s mrtvimi partizani. Ko sta iskala sledove, nista hodila skupaj. Nekaj časa je rdeče kaplje odkrival sin, potem spet oče. Vrsta neenakomerno razsutih rdečih cvetov ju je peljala do Filipovega hleva in k zadnjim vratom, ki so čez most držala na pod. Filipa ni bilo videti nikjer. Če bi ju kdo vprašal, kaj počneta na tujem dvorišču, bi se že izgovorila. Bi pogledala na skedenj ali ne? Nekaj časa sta se še zadrževala za hlevom, potem pa je oče rekel:

— Pogledj naokoli, če naju kdo opazuje!

Fant se je kmalu vrnil, nikjer ni bilo čutiti nikogar.

Ravnikovec je znil odpreti skedenjska vrata. Znašla sta se na podu. Tja so ju prignali sledovi. Tu nekje so izginili, in ranjenec, če morda ni že mrtve, mora biti nekje tu!

Najbrž ni vedel, na čigav skedenj se je zatekel, je pomislil Ravnikovec, ki mu to ni bilo preveč všeč. Ranjenca pa ništa našla. Čudno!

Medtem ju je Filip skrivaj opazoval.

Tedaj mu je šinila v glavo nova misel.

Ravnikovec s fantom!

Dan se je nagibal v večer. A ni še bila tema, ko so nenadoma pridrevli Nemci in tesno obkolili tisti del vasi, kjer je prejšnji večer pokalo. Ljudje so se prestrašili, Ravnikovec in njegov sin Janko pa se nista mogla otresti groze.

Nemci so se zdaj zagnali po hišah. Preiskali so tri in hkrati stikali tudi po skedenjih. Najdalj so se zadrževali na Filipovem, pa tudi Ravnikovec niso zgrešili. V njihovo hišo pa jih ni bilo, le pred njo in okoli nje so šarili.

Vse je bilo le igra! Prišli so natanko pred Medvedovo skrivališče, odbrskali nekaj sena in s pripravljenim orožjem v rokah kričali:

— Predaj se, bandit, če ne te bomo pokončili!

Nihče ga ni poklical z dogovorjenim znamenjem, kajti Filip jim tega raje ni povedal. Kdo ve, če se spet ne bo kaj zataknilo.

Nekaj časa ni bilo slišati ničesar in poveljujoči policist je spet zarjul in pozval k predaji. Tega morajo dobiti živega.

V seneni odprtni je zasumelo. Tja je bilo uprtih več svetlih snopov žepnih svetilk. Pokazala se je Medvedova glava. Čudno! Zakaj se je pokazal? Se je mar vdal?

(se nadaljuje)

novice IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

● **Predsedstvo občinskega komiteja ZKS Radovljica** je na 3. seji, 15. julija, sprejelo program dela od julija do decembra 1986. Na seji so se člani predsedstva dogovorili o nekaterih stališčih, ki jih bodo posredovali v obravnavo in potrditev na prvi seji občinskega komiteja ZK. Spregovorili pa so tudi o tekočih nalogah predsedstva med počitniškim časom.

● V juliju in avgustu bodo izvršni odbori osnovnih organizacij sindikata v radovljiški občini obravnavali uveljavljanje družbenoekonomskih odnosov na področju stanovanjskega gospodarstva v SR Sloveniji, s posebnim ozirom na stanovanjsko problematiko v občini. Kakšno je stanje v posameznih OZD delovnih organizacij v občini, bodo izvršni odbori poročali občinskemu svetu Zveze sindikatov Radovljica do konca avgusta.

● Zavoljo zamujanja pri sprejemanju samoupravnega sporazuma o temelju planov posameznih SIS materialne proizvodnje v SR Sloveniji (energetike in posebnih izobraževalnih skupnosti), je občinski svet Zveze sindikatov Radovljica posredoval vsem predsednikom osnovnih organizacij sindikatov priporočilo, naj čimprej poskrbe, da v njihovih delovnih in temeljnih organizacijah podpišejo te sporazume in do konca avgusta o tem poročajo občinskemu svetu Zveze sindikatov.

● Krajevne organizacije ZB NOV iz vseh območij Bohinja skupaj s Planinskim društvom Srednja vas, so skupaj odlično pripravile in izvedle **tradicionalno srečanje borcev, aktivistov in drugih ljubiteljev gora in planinske romantike na Vojah pri Domu prvoborcev**, ki je bilo v nedeljo, 6. julija. Več sto obiskovalcev, med njimi tudi nekaj tujih turistov, je prisrčno pozdravilo lep kulturni program domačih kulturnih skupin in se naužilo prave domače hrane, ki so jo pripravile bohinjske članice sekcije kmečkih žena.

● Z novim odlokom skupščine občine Radovljica je za sedanji četrti mandat določeno, da ima zbor združenega dela 44, zbor krajevnih skupnosti 26 in družbenopolitični zbor 25 delegatskih mest; skupaj šteje skupščina odsele 75 delegatov, kar je osem več, kot v predhodnih mandatnih obdobjih.

● Delegati skupščine samoupravne stanovanjske skupnosti občine Radovljica so na svoji prvi seji sprejeli **program gradnje družbenih stanovanj za leto 1986**. Predvidoma bodo letos v občini zgradili 118 stanovanj. Uresničitev načrta pa je odvisna od pridobivanja potrebne dokumentacije, kar pa je zaradi običajnih zamud tvegano napovedovati.

● V pripravi na občinski praznik, 5. avgust, ki ga bodo letos proslavili na Vodiški planini pri Partizanskem domu, bodo gorenjske borčevske organizacije poskrbele tudi za obnovo spominskega obeležja, posvečenega enajstim borcem Can-

karjevega bataljona, ki so padli 13. januarja 1942 na Mošenjski planini. Obnovili bodo temelje in zidove požgane koče in postavili nadstrešnico za napisno ploščo z imeni padlih partizanov.

● V DO Veriga TOZD TIO v Lescah so junija podelili predstavnikom ljubljanske strojne fakultete didaktični komplet za poučevanje predmeta pnevmatike, ki so ga izdelali v svojem razvojnem oddelku. Doslej so izdelali že šest takih kompletoev. Enega bodo dali Centru srednjega usmerjenega izobraževanja na Jesenicah, enega pa strojni fakulteti v Beogradu, le dva pa bodo zadržali zase.

● V radovljiški občini je v šestih osnovnih šolah in v šoli s prilagojenim poukom, vključno s sedmimi štirirazrednimi podružničnimi šolami, letos obiskovalo pouk 3.382 učencev in učenek. V šolskem letu 1985/86 je končalo osemletno šolanje 450 učencev in učenek.

● Junija je INDOK center pri skupščini občine Radovljica izdal posebno izdajo Obzornika v obliki brošure. V 1.550 izvodih in na 166 straneh ga je natisnila Knjigovoznica tiskarna Radovljica. Celotna knjižica vsebuje Statut in poslovnik občinske skupščine Radovljica in odlok o delegatskih mestih v občinskih zbiorih.

● V Hotelsko turističnem podjetju Bled so se konec junija sestali predstavniki Uprave inšpekcijskih služb za Gorenjsko. Beseda je tekla o urejanju prometa in delo za napravami na smučiščih Zatrnik ter o urejanju komunalnih naprav v zimski sezoni na Zatrniku.

● V delovni organizaciji LIP Bled končujejo posodabljanje žage v obratu na Rečici. Kljub zakasnitvi pri nabavi mehanizacije za samodejno izmetavanje desk v sortirnici računajo, da bodo celotno naložbo uspeli usposobiti za proizvodnjo še letošnjo jesen.

● Po odloku skupščine občine Radovljica znaša letos dnevna turistična taksa na Bledu 100 din, na drugih področjih občine 80 din in v kampih 65 din. Domači gostje imajo polovični popust. Letos so uvedli še dodatno plačilo (15 din dnevno po osebi) za financiranje žičnic; tujci pa morajo v ta namen plačati še po 100 din.

● Turistične zmogljivosti v vseh krajih radovljiške občine so se v zadnjih letih občutno povečale in tudi izboljšale. Zdaj je turistom na voljo nad 8.000 ležišč. Od teh jih je v hotelih nad 3.500 in v zasebnih sobah nad 2.600. Vse kaže, da bo tudi v naslednjem srednjeročnem obdobju število ležišč še precej višje.

● Prenočitvene zmogljivosti v občini Radovljica se močno povečujejo tudi v vseh štirih avtokampih: na Šobcu pri Lescah, v Zaki na Bledu, v Ukancu pri Bohinjskem jezeru in na letnem kopalisku v Radovljici. Letos so precej razširili površine za šotore na Šobcu, obnavljajo pa tudi kampa na Bledu in v Bohinju. V vseh kampih je skupaj nad 4.500 prenočitvenih mest.

● V juliju se bo v Bohinju izvršilo več zanimivih kulturno zabavnih prireditev, s katerimi želijo popestriti turistično ponudbo za domače in tuje goste. Razen je uspešnih srečanj turističnih ribolovcev na Bohinjskem jezeru in srečanj bohinjskih borcev in gostov na Vojah, prirejajo na prireditvenem prostoru **Pod skalco** ob jezeru od 18. do 20. julija tradicionalno Bohinjsko kmečko ohcet. 22. julija bo vsakoletni tek okoli Bohinjskega jezera, na dan vstaje slovenskega naroda, 22. julija, pa bo Pod skalco jubilejni koncert narodnozabavnega ansambla Alpski kvintet.

● Na 3. seji skupščine občine turistične zveze Radovljica, 3. julija, so pregledali dosedanje delo in sprejeli program za naslednje mandatno obdobje. Za predsednika zveze so izvolili Matjaža Zavrnika, predsednika TD Bled.

● Od 14. do 18. julija bo na Bledu že tretji festival **Idriart**, ki združuje glasbene, gledališke in druge prireditve in predavanja o sodobni kulturi, na katerih sodelujejo znani mednarodni izvedenci. Pobudnik te manifestacije je rojak Miha Pogčnik.

● Tudi letos v taboru Fažana v Istri letuje 120 tabornikov Odreda Triglavskih jezer iz Bohinja. Za njimi bodo letovali drugi otroci in mladi športniki iz radovljiške občine. Taborniki iz drugih krajev Slovenije in zamejstva pa letujejo v Ribnem, Gorjah in v Bohinju.

● Izjemno mednarodno priznanje v Rimu je prejel akademski slikar Polde Oblak z Bleda, ki živi in ustvarja v Münchnu. Za svoja sodobna dela je na natečaju Grand prix etoiles d'Europe dobil drugo nagrado. Academia D'Europa s sedežem v Neaplju pa ga je razglasila za svojega častnega člana. Septembra bomo imeli priložnost njegova dela videti na razstavi v Sivčevi hiši.

45-letnica oborožene vstaje slovenskega in ostalih jugoslovanskih narodov

Napad fašistične Nemčije in Italije na Jugoslavijo in njena okupacija aprila 1941 za jugoslovanske komuniste nista bila nepričakovana, kajti že pred tem so komunisti naše narode opozarjali na to nevarnost. Tako je bil tudi že 10. aprila 1941 pri Centralnem komiteju Komunistične partije Jugoslavije ustanovljen vojaški komite s tovarišem Titom na čelu. Komiteje so za tem ustanavljali tudi pri vseh višjih partijskih organih v državi z nalogo, da pripravijo ljudske množice na boj, jih usposablajo za ravnanje z orožjem, zbirajo orožje in municijo. Partija je pozvala jugoslovanske narode k bratstvu in enotnosti v skupnem boju za osvoboditev domovine. Komunisti pa so že začeli izvajati prve sabotažne akcije, razoroževali okupatorjeve vojske in se zbirati v oboroženih skupinah.

Z napadom Nemčije na Sovjetsko zvezo 22. junija 1941 pa je druga svetovna vojna prešla v novo fazo. Nemčija je glavno svojih sil poslala na vzhodno fronto, med njimi tudi glavni del svojih sil, ki so sodelovale pri napadu in okupaciji Jugoslavije. Napadena je bila prva socialistična država na svetu. To je bil hkrati tudi ugoden trenutek za vstajo v Jugoslaviji. Zato je Centralni komitej Komunistične partije Jugoslavije še isti dan pozval delavski razred in vse jugoslovanske narode na oborožen boj in 4. julija 1941 na seji sprejel sklep o začetku vstaje na vsem jugoslovanskem ozemlju. Zaradi specifičnih razmer v posameznih pokrajinah Jugoslavije, ki so jih povzročile razkasanje Jugoslavije in različne metode fašističnih osvajačev, se vstaja ni razvijala enakomerno v vseh krajih Jugoslavije. Vendar se je od začetka julija do septembra 1941 razplamtel narodnoosvobodilni boj po vseh jugoslovanskih pokrajinah in postal najpomembnejša žariščna faza socialistične revolucije, na katero smo se pripravljali v zgodovinski kontinuiteti.

Kot dan vstaje naša slovenska republika praznuje 22. julij, ko so na Pšatniku, na cesti med Tacnom in Šmartnem padli prvi partizanski strelci, ki jih je sprožila šmarnogorska partizanska skupina in ko so priprave na vstajo dosegle ustrezno organizacijsko in operativno pripravljenost.

To je le nekaj utrinkov iz najbolj usodnih trenutkov v naši zgodovini pred 45 leti, ko je bila narodova usoda v veliki nevarnosti in ko je bila Komunistična partija Jugoslavije edina idejnopolična sila, ki je okrog sebe strnila delavski razred in vse jugoslovanske narode v skup-

nem boju za osvoboditev domovine. Obdobje, iz katerega bi morali tudi za današnji čas črpati velika moralna in humanistična sporočila, kakor tudi izreden pomen ljudskih množic v narodnoosvobodilnem boju, ki so prek narodnoosvobodilnih odborov prišle do besede. Kajti prav v morali in v sodelovanju ljudskih množic smo imeli prednost pred sovražniki.

Delegati na letošnjih kongresih zveze komunistov in zveze sindikatov so večkrat opozarjali na moralne vrednote pri premagovanju sedanjih težav glede na to, da je veliko slabosti v naši družbi ravno zaradi pojavov najedenosti moralno-politične zavesti, ki se kažejo v različnih načinih prilaščanja družbene lastnine in sadoj tujega dela, neodgovornem ravnanju s sredstvi v družbeni lastnini — od nespoštovanja sprejetih in dogovorjenih obveznosti do gospodarskega kriminala in v drugih negativnih pojavih. Tudi v resoluciji 10. kongresa Zveze komunistov Slovenije je med drugim poudarjeno:

»Eden temeljnih pogojev za nadaljnji razvoj samoupravnih socialističnih odnosov v naši družbi in hkrati za premagovanje krize, v katero smo zašli, je tudi boj za ohranitev, uveljavljanje in nadaljnje razvijanje socialističnih moralnih vrednot in socialistične moralno vrednostne zavesti...«

Vsa leta po osvoboditvi smo sicer zelo veliko govorili o pridobitvah narodnoosvobodilnega boja in prenašanju revolucionarnih tradicij in moralno-etičnih vrednot iz našega narodnoosvobodilnega boja in socialistične revolucije na sedanje generacije, v sedanji čas. Vendar pa smo to počenjali preveč frazersko in klisejsko, brez poudarkov na pridobitvah in vrednotah, ki jih je življenje, celo

pri nekaterih borcih in odgovornih družbenopolitičnih delavcih zelo načelo in izmalčilo. Enako smo se dogovorili za številna praznovanja jubilejev in pomembnih dogodkov iz naše revolucije, za različne spominske pohode in podobno, vendar pa je največkrat ostajalo le pri zunanjih manifestacijah in klisejskem opisanju tega ali onega dogodka, brez poudarkov na moralnih vrednotah, kot so bratstvo in enotnost, neizmerena predanost borbi, tovarištvo, samodisciplina, junaštvo, samopremagovanje, solidarnost, odgovornost, socialna pravičnost, avtoriteta dela, sposobnosti, morale, znanja... ki so zmagovalne nad številno in tehnično mnogo močnejšimi sovražniki.

Zato bi klisejski način prikazovanja, prikazovanje z obrabljenimi frazami, ki ne sežejo več do ušes in v srca ljudi, še zlasti ne tistih, ki narodnoosvobodilnega boja niso doživeli, morali zamenjati z dejanskim prikazom najpomembnejših pridobitev narodnoosvobodilnega boja in socialistične revolucije in njihovega inspirativnega pomena tudi za našo sodobnost, ne da bi zamolčali tudi odstopanja in izmalčenja nekaterih pridobitev. Praznovanje jubilejev in spominskih dogodkov iz našega narodnoosvobodilnega boja in socialistične revolucije bi moralo prispevati k ohranjanju, uveljavljanju in nadaljnemu razvijanju socialističnih moralnih vrednot in socialistične moralno vrednostne zavesti, ne pa biti samo zunanja manifestacija.

MIMO-GREDE

Včasih so si potihó želeli, da bo sosedu crknila koza. Potem so si želeli, da mu bo crknil avto. Zdaj pa so zadovoljni že, če ga vidi, da gre peš.

Kljub temu, da niso poznali not, so prav tako navdušeno trobili vsak v svoj rog, da smo mislili, da so simfonični orkester.

Boštjan Fon

Slovenija Turistična poslovna skupnost

Sestavni del turističnega gospodarstva Kranjske gore so tudi hotelske kapacitete delovne organizacije Autocommerce iz Ljubljane. To sicer ni gostinsko - turistična delovna organizacija, pač pa je njena temeljna dejavnost trgovina oziroma prodaja avtomobilov in avtomobilskih rezervnih delov s servisno dejavnostjo po vsej Jugoslaviji. V lanskem letu je ta delovna organizacija povsem obnovila svoj hotel v Kranjski gori in v njem uredila restavracijske prostore. Hotel ima 62 postelj, v njem pa je zaposlenih 16 delavcev. V celotni delovni organizaciji Autocommerce je zaposlenih 1.500 delavcev. V tem srednjeročnem obdobju bo ta organizacija povečala svoje kapacitete v Kranjski gori še za 160 postelj, z veliko teraso in restavracijskim prostorom.

DO Autocommerce pa v turističnem gospodarstvu Gornjesavske doline ni pomembna samo zaradi svoje gostinsko - turistične dejavnosti, ampak bogati ponudbo tega kraja tudi z vrsto drugih dejavnosti, ki v sodelovanju s celotnim turističnim gospodarstvom pomenijo nove oblike turistične ponudbe. Malokdo, ki spremlja pomladna poročila o prevoznosti cest ve, da ima odpiranje cestnega prelaza čez Vrščic dvojni pomen, da to ni le pluzenje, s katerim se ukvarja cestno podjetje, ampak je s tem povezana tudi DO Autocommerce. Prvi je komunalni in je zabeležen v sredstvih javnega obveščanja, z obvestilom o čiščenju ceste in datumu odpiranja prelaza. Drugi pomen pa je komercialni, demonstracija novih strojev in naprav za čiščenje snega. Za čiščenje ceste čez Vrščic daje DO Autocommerce v sodelovanju s firmo Schmidt na razpolago najnovejšo stroje za pluzenje, hkrati pa je v teh desetih dneh organizirana vrsta ogledov in seminarjev z razstavo dodatne opreme za čiščenje snega v Kranjski gori. Ta način predstavitve nadomešča klasično sejemsko dejavnost, privablja pa v Kranjsko goro poslovneže in strokovnjake s tega področja. Za organizacijo vseh pogovorov, seminarjev ipd. morajo biti na razpolago gostinski - turistične kapacitete, ki skupaj z vabili k ogledu teh strojev predstavljajo enotno in doslej zelo uspešno predstavitev kraja z enkratnim propagandnim učinkom pri prodaji strojev v naši in sosednjih evropskih deželah. V tem primeru se torej v Kranjski gori zelo uspešno povezujejo štiri panoge gospodarstva; trgovina, industrija, turizem in gostinstvo ter komunalna dejavnost. Le ob so-

delovanju vseh štirih je možen tako uspešen način predstavitve in s tem prodaje.

Delovna organizacija Autocommerce sodeluje oziroma skrbi za čiščenje snega v Kranjski gori ob vseh velikih prireditvah v smučarskih skokih in alpskem smučanju na podoban način. Brez takega povezovanja in načina opravljanja nalog teh velikih prireditev sploh ne bi bilo mogoče organizirati.

Opisane oblike sodelovanja in skupni interesi pa niso edina možnost za nadaljnje aktivnosti. V tem času je avtomobilska industrija ponovno v vzponu. Proizvajalci avtomobilov in avtomobilske opreme nenehno spreminjajo oblike in modele avtomobilov, pa tudi nenehno iščejo nove oblike trženja. Samo sejemске predstavitve in razstave skoraj ne zadoščajo več. Turistično gospodarstvo Kranjske gore skupaj z DO Autocommerce meni, da bi s skupnimi pripravami in nastopi te predstavitve lahko postale učinkovitejše. Povezanost DO Autocommerce v poslovni skupnosti ter širjenje lastnih gostinskih - turističnih kapacitet omogočata to v še večji meri.

Še nekaj podatkov o turistični dejavnosti in zasedenosti kapacitet v Kranjski gori v tem času. Zmogljivosti so v kraju trenutno zasedene okrog 80 odstotno. Večina gostov je iz drugih držav. Prireditvam in aktivnostim se je v teh dneh pridružila likovna razstava akademskega slikarja Andreja Jemca v Liznekovi hiši.

V celotni letni turistični sezoni imajo turisti možnost, da se s sedežnico peljejo na 1600 m visoki Vi-tranc.

Še o 57-odstotnem prispevku za razširjeno reprodukcijo

Temeljna organizacija Komunalne službe je, kot je zapisano v članku na strani 10 Železarnja št. 26, komunalna organizacija za zadovoljevanje potreb delovnih ljudi in občanov. Z drugimi besedami je to uslužnostno podjetje, ki opravlja usluge proti plačilu.

Torej je že pri ustanovitvi takega podjetja točno določeno, kaj sodi v njegovo dejavnost in kakšna tehnična sredstva bo rabila za opravljanje svoje dejavnosti. K strojnemu parku in delovnim prostorom sodi seveda tudi odlagališče odpadkov, brez katerega ni mogoče opravljati pravilno zastavljenih nalog. Vse to je upoštevano že pri nastanku podjetja; tako je odlagališče odpadkov sestavni del delovnih površin in ne more biti ločeno od ostalih naprav in sredstev. Prav gotovo se o takih odlagališčih ne razmišlja v zadnjem trenutku, pač pa jih določa že sam projekt za daljše obdobje; za nove potrebe pa je potreben predčasen razmislek in postopek. V tem primeru ne gre za zadovoljevanje potreb in interesov delovnih ljudi in občanov, ampak za pot najmanjšega odpora in enostavno prelaganje dajatev na občane.

Vsako podjetje pa mora svoje cene za opravljene usluge preračunati in jih določiti na osnovi proizvodnih stroškov, plačila dajatev, zaslužka in ne nazadnje amortizacije naprav. Zadnja postavka pa se uporablja izključno za obnovo in nič drugega.

Poleg tega ne sme podjetje zaposlovati niti enega delavca več, kot je potrebno za obratovanje, ker ni nobena socialna ustanova.

Najlažje je izglasovati pobiranje prispevka, ki pa nima nobenega opravičila; posebno, če ga ni treba vračati. Pravilno je le to, da se taki prispevki ne morejo izglasovati brez ustreznega referenduma vseh občanov in ljudi (glej samoprispevek!). V obravnavanem primeru pa je pobrani prispevek 57 odstotkov od osnovne cene komunalne storitve odvoza odpadkov le posojilo podjetju, ki ga mora podjetje obračunati z občani — plačniki.

Sedaj pa še malo drugače! Podjetje ne sledi napredku v svetu in zastaja za njim več desetletij. Dandanes ne vozijo odpadkov na odlagališča v naravi! Že pred drugo svetovno vojno so v tujini prebirali odpadke. Danes pa obstojajo velike prebiralnice, kjer se izločajo razne surovine, ki se ponovno vračajo v proizvodnjo; tako npr. vsi kovinski odpadki, steklo, kosti, papir in drugo, ostanek pa se preseje in delno sežiga v posebnih pečeh, kjer se proizvaja para za

električno energijo; del odpadkov pa se odlaga za proizvodnjo komposta. Pridobljena električna energija običajno pokriva vse potrebe podjetja, včasih pa jo je v obilju in jo podjetje oddaja v mestno omrežje. Kompost in pepel se daje kmetom za gnojila. Dohodek podjetja je v prodaji »proizvodov« in v plačilu za odvoz odpadkov, občasno tudi v električni energiji. Vse to pa je odvisno od pravičnega gospodarjenja!

Pri nas pa se pogovarjamo o odprtem odlagališču za odpadke na Mali Mežakli? — Lahko nas je sram naše zaostalosti!

Moramo pa upoštevati, da so moderne naprave in postopki koristni le v večjem merilu. Zato je potrebno, da se pristopi k projektu za izkoriščanje odpadkov po novi tehnologiji v večjem obsegu. Delovni obseg naj bi bil okolje Radovljice, Bleda, Bohinja, Kranjske gore in Jesenic. Za tak projekt je potrebna pravilna določitev kraja, po možnosti v bližini katerega gorskega, stalnega potoka, ki bi tudi nudil vodno moč.

V takem projektu vidim rešitev za odstranjevanje odpadkov, nikakor pa ne odobravam sedanje namere komunalnega podjetja. Poleg tega pa govorimo: »Očistimo našo okolico!«, onesnažiti pa jo hočemo sami z odprtim odlagališčem smeti, ki onesnažuje bližnjo in daljno okolico!!!

RAK

Kranjska gora bo 19. in 20. decembra prizorišče svetovnega pokala

V teh poletnih mesecih, ko vsi razmišljamo, kako zaplavati v reki, jezeru, bazenu ali morju, se v okviru mednarodne smučarske organizacije FIS usklajujejo programi največjih smučarskih prireditev. Koledar svetovnega pokala v alpskem smučanju za sezono 1986/87 je že sprejet. Prav tako je izdelan tudi predlog koledarja tekmovalcev za naslednjo sezono 1987/88.

Če pogledamo, kje se bodo odvijala tekmovanja v smuku, slalomu, veleslalomu, superveleslalomu in paralelnem slalomu, vidimo večino »starih« smučarskih središč, razen v tistih primerih, ko se v posamezni državi odločijo, da tekmovanja za svetovni pokal prepušajo centru, ki so ga na novo zgradili. Za tak zimskošportni center je potrebno res veliko propagandnih akcij, da postane znan na tržišču. Organizacija tekmovalcev v alpskem smučanju za svetovni pokal pa mu omogoča boljše prodajo kapacitet z izredno široko propagando, ki je sestavni del takih tekmovalcev.

Začetek svetovnega pokala je pravzaprav že avgusta in sicer od 9. do 15. v argentinskem zimskem letovišču Las Lenas, kjer sta na sporedu dva smuka. Evropski del tekmovalcev pa se tudi letos, tako kot lani, začne v italijanskem smučarskem kraju Sestriere. Takoj nato sledijo tekmovanja v Val d'Iseru, Meribelu, Val Gardenu, La Villi, Madonni de C., in 19. ter 20. decembra v Kranjski gori. V Kranjski gori bosta na sporedu obe tehnični disciplini.

Zanimivo pri tem je, da je Kranjska gora že nekako stalna članica družbe organizatorjev svetovnega pokala. To je posledica nenehne prisotnosti kraja in organizirani nastopi pri kandidiranju v okviru mednarodne smučarske organizacije. Konkurenca za organizacijo teh prireditev je velika in le brezhibna organizacija tekmovalcev ter stalna prisotnost pri kandidiranju tudi za svetovno prvenstvo v alpskem smučanju omogočata tak status, ki ga Kranjska gora že ima. V naslednji sezoni bo Kranjska gora v istem času ponovno organizator tekme za svetovni pokal v tehničnih disciplinah alpskega smučanja.

Poleg Kranjske gore se od naših smučarskih centrov kot prireditelja svetovnega pokala pojavljata tudi Maribor, kjer bo 3. in 4. januarja tekmovanje žensk v slalomu in veleslalomu in Sarajevo, kjer bo od 20. do 22. marca finale svetovnega pokala. Torej bodo v letošnji sezoni kar trije organizatorji svetovnega pokala v alpskem smučanju iz Jugoslavije. To ponovno daje tudi izredne možnosti za nastop naših tekmovalcev, hkrati pa možnost ogleda tekmovalcev kar najširšemu krogu domačih ljubiteljev smučanja.

Poleg tekmovalcev v alpskem smučanju bo marca ponovno zažvela naša planiška velikanka, v februarju bo tekmovanje za evropski pokal v sankanju na naravnih progah na Savskih jamah, tekmovanja v smučarskih tekih pa bodo v Bohinju. Tokrat se bodo tam pomerile ženske. Skratka, čeprav na smučanje v teh dneh ne mislimo, se nam obeta nadvse pestra in zanimiva zimska sezona.

RJ

PERMANENTNE VSTOPNICE

Hokejska kluba Jesenice in Kranjska gora mislita na svoje simpatizerje in prijatelje tudi v teh vročih poletnih dneh. Permanentne vstopnice za sezono 1986/87 (predvidenih je več kot 50 tekem), si lahko od 10. avgusta dalje priskrbite za 6.000 din.

Jeseniški invalidi počastili praznik

Izvršni odbor Društva invalidov Jesenice se javno zahvaljuje delovnim organizacijam Univerzal in Vatrostalna Jesenice za izkazano pomoč pri prevozu težjih invalidov na XI. tradicionalni piknik težjih invalidov v počastitev dneva borca na Poljanah, ki je bil 5. julija. Iskrena hvala njihovima vozačema. Zahvaljujemo se tudi V.P. Radovljica za pripravo enolončnice in zabavnemu triu: Karla, Stane in Janez.

Tako se je v soboto, 5. julija, ob 10. uri zbralo na Poljanah 91 težjih invalidov s spremstvom. Med njimi so bili kot gostje tudi težji invalidi iz DI Tržič. Vsako leto doslej so se nam pridružili tudi člani iz DI Radovljica, letos pa jih zaradi tehničnih razlogov žal ni bilo. Potrudili smo se, da bi bil piknik čim prijetnejši, da bi se tudi letos udeleženci vračali domov z zadovoljstvom. Poskrbeli smo tudi za prevoz. Tudi tokrat sta nam pomagali DO Univerzal in Vatrostalna Jesenice.

Ko so bili zbrani vsi udeleženci, je tričlanska delegacija ponesla venček in svečo k spomeniku padlim bor-

cem NOV na Poljanah. Srečanje je bilo popestrjeno z okusnim pasuljem, ki ga je pripravila in za vse poskrbel V.P. Radovljica. Za veselo razpoloženje in petje pa je poskrbel trio Karla, Stane in Janez.

Pozno popoldne pa je vse zbrane pozdravil predsednik pobratenega DI iz Murske Sobote, Farkaš in jim zavezel vse najboljše. Pozdravil jih je v imenu 94 udeležencev enodnevnega izleta po Gorenjski.

Tudi zanje so poskrbeli naši predstavniki, da so videli najpomembnejše lepote naše doline. V Kazini na Jesenicah so imeli kosilo. Predsednik obeh društev sta si izmenjala darila. Sobotičani so se z velikim zadovoljstvom vračali domov z željo, da jih tudi naši invalidi obiščejo v Pomurju.

Omenimo naj tudi, da so v soboto, 12. julija, obiskali našo občino invalidi iz Mozirja. Mozirčani so nas povabili, da si tudi mi invalidi ogledamo lepoto njihovega kraja. Podarili smo jim knjigo »Jeklo in ljudje«, za kar gre zahvala OK Sindikata Železarnik.

Panorama Javornika (foto: I. Kučina)

ZDENKA TORKAR-TAHIR

20

Razvoj delavskega naselja v Podmežakli

Družina Razinger leta 1918

Drugače je bilo v sosednjem stanovanju, kjer je živel 9 ljudi. Na hrani in stanovanju pa so bili ves čas tudi »koštarji« (v majhni podstrešni sobici — 3 m x 3 m — in tudi na podstrešju), katerih je bilo nekaj časa tudi osem. Takole se spominja Franc:

»Na mentrgi je bila vedno postavljena polna, z dratom (žico) vezana, lončena skleda okisanega krompirja za koštarje, ki so prihajali jest ob vsakem času, saj so delali v različnih izmenah. Bil sem mulc osmih, devetih let, ko sem z užitek prinašal očetu v žičarno južno ali večerjo, kjer sem zmeraj kaj novega videl. Prinašanje hrane svojcem v tovarno je bilo dovoljeno do leta 1936, 1937, nato smo morali pustiti kanglice pri vratih. Pred tem časom pa je večina ših-tarjev, ki niso bili doma tako blizu tovarne kot mi, samo v kanglicah nosila okisan krompir ali fižol. V žepu suknjiča pa so obvezno prinesli politrsko steklenico črnega kofetka (kave). Večerjo sem nosil tudi koštarju v žično valjarno, kjer sem od najnaprednejših delavcev — socialistov — poznejših herojev Gregorčiča, Jerala in Režka (ki so tudi živeli ob tej cesti) vedno kaj novega slišal.

Če se ozrem na bivalne razmere, naj povem, da stavba ni imela temeljev. Lesen pod je bil položen direktno na zemljo. Ko so ga leta 1960 dvignili, je bila pod njim »prst tako rahla, da bi lahko solato sejali«. Edino pod kuhinjo je bila izkopana manjša klet, v katero se je šlo po lesenih ozkih stopnicah. Vhodna odprtina v kuhinjskih tleh pa je bila pokrita z lesenim pokrovom. Ker pozimi v naselju ni bilo sonca in zaradi bližine reke, so bile stene v sobah, kjer se ni kurilo, tako mrzle in vlažne, da so bile vse bele — pokrite s srezem. Dvodelna okna so imenovali okna z »oberlihtom« (z zgornjim dvodelnim steklenim delom, ki se je ob zračenju lahko poševno odpiral navznoter ali navzven). Vodo so nosili iz vodnjaka pri bližnjih barakah, dokler je niso leta 1932 napeljali v manjšo korito na dvorišču. Oprema v prvem stanovanju stare mame se ni spreminjala od vselitve pa do leta 1936, ko so jo zamenjali z že modernejšo in pri mizarju izdelano očetovo iz drugega stanovanja.

Prvotno je bila v kuhinji nizka omara s krilnimi vrati za hrano in posodo, ob njej trinožni »šušarski« (čevljarski) stolček, s poglobljenim sedalom, na katerem je čevljaril še prvi mož stare mame.

Fotografija je izdelana pri fotografu Vilmanu (v bližini Savske cerkve) okoli 1935 leta. Spodaj z desne Franc Jerala 1900 s sinom Francem Jerala 1924 in ženo Marijo Jerala 1906 ter staro mamo Franciško Razinger 1870 zadaj sestre Marije Jerala.

Franc Jerala (1924) C. 1. maja 15, lastnik originala, oblečen v srajco ruskega kroja, kot so bile v tistih letih moderne

Borci ob reševanju svojih problemov spremljajo vsa aktualna dogajanja v naši družbi

V juliju sta dva pomembna praznika: 4. julij — dan borca in 22. julij — dan vstaje. Datuma sta povezana z najbolj usodnimi dnevi v letu 1941, ko si je okupator hotel za vsako ceno prisvojiti našo zemljo. Takrat se je prebudila domovinska zavest vseh naših narodov in narodnosti, pod vodstvom tovariša Tita so borci začeli bitko, ki je trajala vse do leta 1945. V svobodni domovini se je revolucionarna predanost borcev nadaljevala in traja še danes. Čeprav borcem zaradi starosti in drugih težav včasih poide sapa, pa še vedno stojijo na branikih naše svobode in neodvisnosti. Še vedno so pripravljeni kar največ prispevati v zaostreni gospodarski situaciji, ob tem pa morajo reševati tudi kup svojih problemov.

Pred bližnjim dnevom vstaje smo se pogovarjali s predsednikom občinskega odbora ZZB NOV Jesenice, Stanetom Križnarjem. Želeli smo predvsem izvedeti za sedanji utrip dela borčevske organizacije v jeseniški občini, za posamezne probleme, zanimalo pa nas je tudi, kakšni so pogledi borcev na našo gospodarsko krizo, na mlado generacijo ter na letošnje kongrese, predvsem zveze komunistov in zveze združenj borcev NOV.

»Borčevska organizacija v jeseniški občini se vključuje v vsa gospodarska in družbenopolitična dogajanja. Moram poudariti, da borci ta dogajanja spremljajo s posebnim družbenim poslušom in do določene mere bolj ostro kritiko. Večji poudarek dajemo zadevam na gospodarskem oziroma družbenoekonomskem področju, kjer je tudi največ težav. Če v gospodarstvu ne gre, šepa tudi družbenopolitična aktivnost. Inflacija nam požira rezultate dela. O tem imam jaz svoja gledanja, ki se morda zdijo nekoliko nenavadna. Osebnostno menim, da je inflacija družbeni voluhar, ki požre vse korenine. Ne moremo ga samo preganjati, treba ga je uničiti. To je edina pot, da se naše gospodarstvo reši inflacijskih težav. Potreben bo racionalnejši pristop do teh problemov, treba bo drugače razmišljati in predvsem delati. Sicer tudi naša družbenopolitična klima ne bo ugodna.«

Kateri so največji problemi, s katerimi se srečujete v vaši organizaciji?

»Mislim, da so to problemi na socialnem področju. Člane naše organizacije so načela leta, tudi z zdravjem so vse večkrat težave. Nema lo krat gre celo za vprašanja eksistenčne socialne varnosti. Po vojni so se borci zaposlili v različnih organizacijah, v železarstvu in na železnici. Žene niso bile zaposlene, ni bilo možnosti za to. Sedaj so ti ljudje upokojeni. Nema lo krat ob skromni pokojnini živita mož in žena. Ob tem se vse draži, tudi osnovne življenjske potrebe.«

Potem so še zdravstvene težave. Pravice borcev pri tem se krčijo in ne širijo. O tem ne bi na široko razglabljal, mi smo v stalnem stiku z odgovornimi pri Skupščini občine Jesenice. Za problemov borcev imajo veliko posluha in razumevanja. Omeniti moram prejšnje vodstvo s predsednikom Francem Brelihonom na čelu, pa tudi novo vodstvo sedaj kaže, da bo zavzelo enaka stališča.

Sredstva za borčevske priznave niso sedaj dosti večja, smo nekje na sredini lestvice v Sloveniji. Seveda je to pogojeno tudi z ekonomskim položajem delovnih organizacij. Vztrajamo na stališču, naj bodo priznave res priznave in ne le socialna kategorija. Zaskrat se žal še vedno le socialna kategorija.«

Večkrat govorimo o prenašanju revolucionarnih tradicij borcev na mlajše, pri tem pa smo pričali razhajanja. Kakšna so stališča vaše organizacije do teh vprašanj oziroma vaši osebni pogledi na mladino?

»Osebnostno gojim velike simpatije do mladih. Ob tem pa me marsikaj moti. Poudariti moram, da kongresi mladih niso dali tistega, kar smo pričakovali. Sicer moram reči, da mora družba odločno več pozornosti nameniti vzgoji mladega rodu. Če tega ni, naj pričakuje težke stvari, tudi svoj polom. Pri tem ne gre le za razvijanje tradicij NOB in prenašanje revolucionarnih tradicij, gre za številne druge probleme, ki jih mora družba v odnosu do mladih rešiti.

Jaz imam sicer do tega morda malo konzervativno gledanje in sicer, da je mladina v tej upravnici udeležbi le malo preveč zahtevna. Vse ob svojem času. Mladini je treba dati povsod možnosti, da se uveljavi, v gospodarskem in družbenopolitičnem življenju, vendar z določeno previdnostjo. Mlad človek je včasih tudi malo zaletav, saj vemo, vsi smo bili mladi. Mladi morajo živeti ob izkušnjah starejših. Vzorniki mladih so vedno starejši, ob tem pa je treba reči staro resnico, da kot se obnašamo starejši, se potem tudi mladi.

Ob tem bi rad opozoril še na aktualni problem. Večkrat govorimo, da ni delovnih mest za mlade. Skrajni čas bi bil, da se tisti, ki sedijo na delovnih mestih že predolgo, upokojijo in odstopijo delovna mesta mladim.«

Danes se v naši družbi soočamo z aktualnimi problemi. V letošnjem kongresnem letu veliko govorimo o tem, sprejemamo resolucije, optimistične zaključke. Za vas sta sedaj brez dvoma aktualna 13. kongres jugoslovanskih komunistov in kongres ZZB NOV Jugoslavije. Kakšna so vaša stališča do teh zaključkov in nadaljnjih usmeritev?

»Spremljal sem kongrese, partijske, borčevske, mladinske. Kar smo, denimo, govorili na 10. kongresu ZKS, smo govorili tudi na 13. kongresu ZKJ. Teme so bile sorodne, saj drugače tudi ne more biti, ko pa so problemi naše družbe podobni, denimo v Sloveniji ali v Srbiji. Teh kongresov je bilo veliko. Odprli so neka radikalna pota, kako se naprej obnašati. Če ne bomo sedaj spoštovali teh resolucij in sklepov in se po njih ravnali, potem se stvari ne bodo spreminjale.

Na kongresih je bilo veliko govora, da je partija izgubila stik z delavskim razredom. Treba ji bo vrniti njen ugled in revolucionarno moč.«

Borci ste še vedno kljub težavam, ki sva jih že omenila, še vedno polni svežih idej in pripravljeni pomagati pri izhodu iz neugodne krize. Kakšne so vaše poglavitne usmeritve pri nadaljnjem delu in aktivnostih?

»Predvsem pričakujemo veliko aktivnosti od vseh naših delegatov, ki so bili izvoljeni v različne delegatske strukture. Prepričani smo, da bodo igrali svojo delegatsko vlogo, kakor je prav. Da bodo revolucionarno zagreli. Njihova beseda in ugled sta v naši družbi upoštevana, seveda če sta prava. V jeseniški občini je še okoli 300 borcev aktivno vključenih v družbenopolitično življenje.

Nekateri se zaradi teh socialnih problemov in tudi določene užaljenosti izmikajo in se pasivizirajo. Ob tem bi tudi poudaril, da imamo v borčevski organizaciji samo še 15 odstotkov članov zveze komunistov. Ne gre sedaj za to, da bi se ti borci oddaljili od revolucije ali spreminjali mišljenje. Ne vem, kaj je vzrok temu. Nekaj je tudi določenih razočaranj, eni pravijo, da ne marajo živeti z dvema obrazoma, hočejo samo z enim, čistim obrazom predanim revoluciji. Sicer je to zame tudi neke vrste dezertstvo, če bi tako rekel. Če nisi več član zveze komunistov, pa si nekda bil, kako pa se boš sedaj boril za neke boljše cilje, za udržitve revolucionarnih idej in tako naprej. To so take stvari, ki jih mi danes še zmeraj rešujemo, poskušamo rešiti, samo uspehov pa ni.«

Kakorkoli že, borci so še vedno povezani z revolucionarnimi izročili naše preteklosti, s svojimi izkušnjami, prekaljenimi v najtežjih dneh, želijo pomagati tudi v naših današnjih gospodarskih težavah. V zadnjem času večkrat slišimo, da so za današnje nakopičene težave krivi borci. Stane Križnar odločno zavrača te kritike in ob tem ugotavlja, da so med odgovornimi za težave lahko tudi borci, vendar je treba posameznike imenovati z imenom in ne zadeve posploševati na vse borce. Tako je verjetno tudi prav, vendar pa se nam pri teh imenih nekako zatika...

J. Rabič

Nevarne igre doslovških mladeničev

Spomladi 1944. leta so nemški vojaki in policisti večkrat s topovi in minometi obstreljevali Doslovsko planino in reber nad vasmi med Rodinami in Breznico. Nekega dne se je ena od teh min zarila v njivo pred Doslovčami. Fantje, ki so bili tedaj stari od štirinajst do šestnajst let, so po mnogih »posvetih« in tuhtanju končno »modro« ugotovili, da bi s to mino lahko tudi oni začeli vojno proti laškim domobrancem, ki so večkrat prihajali v vas.

Po tem »bojnem načrtu« sta Peter Prešeren, po domače Mihelnov, in Ivan Koselj iz Doslovč hlabro zvekle mino iz zemlje in vsak nekaj časa nosila smrtonosni tovor na rami in ga odložila za Novinovim plotom za vasjo.

To čudo so si ogledovali vsi vaški otroci, pa še iz sosednjih vasi. V njihovih očeh sta bila Peter in Ivan junaka.

Naslednji sklep otrok in mladincev je bil, da bodo o tej granati ali mini, kar je pač že bilo, molčali. Da pa je ne bi po naključju odkril kdo od starejših in jo odpeljal kam drugam; ali pa o najdbi javil orožnikom, so mino skrili v slamo, ki je bila v Fojovi šupi. Niso pomislili, kaj bi bilo, če bi se po nesreči ta slama vnela?

»Ko prvič pridejo v vas domobranci iz Lesc, jo bomo aktivirali s pomočjo ognja, da se bodo od strahu kar pokakali v hlače,« so sklenili in se pri tem sladko režali. Joj, to bo čudovit prizor, ko bodo bežali iz vasi.

Če prej sploh niso marali za domobranci, so jih zdaj iz dneva v dan nestrpno čakali. Le kje hodijo te mrhe švabske, so se hudovali. Pa je prišel tisti »srečni« dan. Pet domobrancev se je pripeljalo s kolesom k mlekarnici Korenovi Micki. Prinesli so ji sveženj propagandnih letakov in rekli, da mora vsaki stranki dati po enega. Naj se v, kdo se bori za »vero, Boga in kralja«.

Medtem ko so domobranci klepetali z mlekarnico in si ogledali še vas, so mladeniči urno odnesli mino iz Fojove šupe za Novinov plot. Tam so jo prej pripravili dračje, v katerega so položili mino. Nekdo je z vžgalico prižgal nevarni »kres«.

Fantiči, bilo jih je okoli deset, so polegali kot pravi vojaki za bližnji rob in čakali na eksplozijo. Bolj korajžni so od časa do časa pokukali iz za roba in ožoto pogledovali ogenj, ki je silil proti nebu.

Zakaj mina ne eksplodira? Kaj je narobe? Vraga, domobranci bodo prej odšli, a z našo akcijo ne bo nič!

Kar tako pa se ne damo, saj nismo mevr! Fantje, kamenje v roke, pa vsi v mino. Mora eksplodirati.

In kamenje je frčalo proti ognju. Koliko od teh je zadelo mino, nihče ne ve, toda po desetih minutah je odjeknila silovita eksplozija, da se je stresla vas. Vaščani so se umaknili v kleti prepričani, da je prišlo do spopada med domobranci in partizani. Domobranci pa so urno sedli na kolesa in zdrveli proti Studenčicam. Nekje med to vasjo in Vrbo so se ustavili in polegali ter pripravili orožje za boj. Toda partizanov ni bilo nikjer. Do konca vojne niso zvedeli, da so jim strah pripravili vaški otroci, ki so k sreči brez žrtv opravili to »vojaško« akcijo.

O aktivnosti doslovških mladincev in mladink mi je Leopold Pristov, po domače Knafeľnov, povedal tudi tole:

»Doma smo imeli kajžo, oče pa je delal v železarni. Brat Ivan je bil komandir voda v Prešernovi brigadi. Januarja 1945. leta smo dobili obvestilo, da bo določenega dne v Kropi. Jaz sem bil takrat star dobrih petnajst, sestra Helena pa štirinajst let. S sankami in konjem sva šla v Kro po na zvezo k bratu. Že več kot leto dni ga ni videl nihče od naše družine. Peljala sva mu obleko in hrano, pri tem pa sva računala tudi na nje-

gove soborce, zato sva imela na sankah kar precej perila, nogavic in hrane, morda tudi cigarete. Vsega se pač ne spomnim. Jaz sem si vse dvojno oblekel, da bi tako kljub morebitni preiskavi, kaj imava na sankah, prehitel v Kro po nekaj perila za brata.

Tistega januarskega dne je bilo veliko snega. V Kamni gorici je neki orožnik prijel konja za uzde in ga vodil, da sva obvozila plaz, ki je bil na cesti. Orožnik je vedel, da greva v Kro po. Ni vprašal, zakaj in h komu, ker je to slutil, a je bil verjetno vojne že sit.

Oglasila sva se pri Sivarjevi Ančki, ki je živela, kot je bilo domenejeno, v hiši nad šolo. Tedaj so v vas prišli domobranci, verjetno iz Kranja ali z Brezij, bili pa so tudi v Kamni gorici. Ančka mi reče: Konja daj hitro v šolo, da ga ne vidijo. In sem našega konja odpeljal naravnost v razred, v katerem ni bilo ne učencev in ne učitelja. To pravim za šalo. Zaradi hajke brata Ivana ni bilo na zvezo, tistega dne pa je v bližini padel Mlakarjev Ludvik iz Žirovnice. Tudi k njemu je tedaj prišla na zvezo žena. Govorila sta, med hajko sta se ločila, potem pa so mrtvega prinesli v hišo, kjer ga je čakala. Padel je samo on.

Čez nekaj dni sva s sestro Heleno ponovno šla v Kro po, tokrat na smučkah. Kar precej daleč je to od nas. Oba sva imela na sebi po dvojne nogavice, jaz še dva puloverja in oba torbice s hrano. Ivana spet ni bilo na zvezo. Videli smo ga šele po osvoboditvi.

V drugi polovici februarja 1945. leta so policisti iz Poljč v Smokuču smrtno ranili domačina in odrednega obveščevalca Vinka Hrovata. Kranjca, da je izdihnil blizu doma. Menda je njegova mati slišala stokanje, a ni vedela, da umira njen sin. Tistega večera so v Smokuču z ukano ujeli obveščevalca Antona Dolarja - Miška z Bleda in ga čez nekaj dni pripeljali nazaj in ustrelili blizu vasi. Mati mi reče, naj si grem ogledat mrtveca, da ni morda kdo od naših.

Pogovoru je bil priča tudi Mihelnov Peter (Prešeren). Med vojno sta bila s Tonetom Mežnarcom učenca v železarskem industrijskem centru. Pokvarila sta nekaj učnih strojev, dokler ju niso odkrili, potem pa sta morala urno iz centra k partizanom. V domu ŽIC, kjer sta bivala, sta si vzela odejo, jedilni pribor, Mežnarc tudi nahrbtnik, Prešeren pa je imel svojega. Sošolec Janez Goričnik iz Radovljice jima je odnesel nahrbtnik do Jelenkamna nad staro bolnico oziroma sedanjo ambulanto, begunca pa za njim. Šla sta v Javorniški Rovt in nato mimo požganega Valvazorjevega doma in Žirovniške planine. Blizu Smokuškega mostu ju je srečal Ivan Hrovat iz Smokuča, brat padlega Vinka, in dejal:

»Zdaj bo pa res konec vojne, ko otroci prihajajo k partizanom!«

Anton Mežnarc in Peter Prešeren sta kot šestnajstletna fanta in borca Kokrškega odreda sodelovala pri osvoboditvi Begunj, potem pa sta z odredom odšla na Koroško in 8. maja 1945. leta z drugimi prispela v Celovec.

Po vojni je bil Peter Prešeren v enotah KNOJ in pri straži, ki je čuvala slovensko vlado v Ljubljani.

Jože Vidic

Odkritje spominskega obeležja na Valvazorjevem domu

Občinski komite ZKS Jesenice, družbenopolitične organizacije KS Žirovnica in okrožni odbor aktivistov OF za jeseniško okrožje vabimo vse nekdanje politične delavce jeseniškega okrožja in sedanje družbenopolitične delavce jeseniške in radovljiške občine, planince in druge, da se v

torek, 22. julija, ob 11. uri

udeležite odkritja spominske plošče v spomin na delovanje okrožnega komiteja KPS in okrožnega odbora OF jeseniškega okrožja, ki je na tem območju deloval v letu 1942.

Slavnostni govornik bo predsednik KK SZDL Žirovnica Iztok Federl, ploščo pa bo odkril Valentin Dolar — Čiro, kurir takratnega okrožnega komiteja KPS. Kulturni program bo izvajal oktet France Prešeren iz Žirovnice.

Po odkritju bo tovariško srečanje. Dostop je možen s Koroške Be le in iz Most pri Žirovnici. Pohodniki, ki bodo krenili s Koroške Be le, naj se zbero ob 8. uri pred samopostrežno trgovino, od koder bodo pohodniki po Rudni poti krenili k Valvazorjevi koči.

V sodelovanju med krajevno skupnostjo, Planinskim društvom in Turističnim društvom Dovje — Mojstrana, je Mojstrana dobila lično panoramsko tablo s pogledom na vse tri triglavske doline z vrhovi v ozadju. Panoramo je izdelal član likovnega kluba DOLIK — slikar Franc Dolinšek, ki je doslej izdelal že številne panoramske posnetke naše gorenjske krajine. (foto I. Kučina)

Leopold Pristov, Knafeľnov in Peter Prešeren, po domače Mihelnov (desno), oba iz Doslovč (foto: J. Vidic)